

STRAŽA

Celo leto	12 K
Pol leta	6 K
Četrt leta	3 K
Mesečno	1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 104.

Maribor, dne 3. septembra 1909.

Letnik I.

Korupcija v liberalni stranki.

Nerazumljivo nam je bilo, ko je „Narod. Dnevnik“ kakor strela iz jasnega neba vdaril v javnost z notico, ki je za nas same bila popolnoma nova, da smo namreč mi podkupljeni od Hans Woschnagga. Gledali smo, odkod in kako je vse to nenadoma prišlo. Vsiljeval se nam je smeh, da liberalna hudobnost prinaša take laži, ki nazadnje vendar le samo njo omažejo, vsiljevala pa se nam je tudi jeza nad neizmerno perfidnostjo naših liberalcev. Dali smo duška svoji jezi in liberalci so retirirali kakor strahopetljivi kužki ter preklicali. Naenkrat pa se celo zaobrune. Dokazalo se je dvoje: prvič ne samo da so liberalci o nas prav nesramno in brez vsake podlage lagali, in drugič da se je narodni greh, ki se je nam hotel očitati, zgodil v liberalni stranki ter je zadeval njihove liberalne liste.

Vsak zločinec je obsodbe in kazni vreden. Splošno preziranje pa še zasluži zraven, ako hoče tak zločinec v svoji veliki hudobnosti zvaliti svoj zločin na popolnoma nedolžnega sozemljana. To se je sedaj zgodilo v štajerski slovenski liberalni stranki! Denar so hoteli imeti od Hans Woschnagga, a ker ga niso dobili in je stvar postala javna, so svoj izdajalski čin kratkomalo in z mirno vestjo hoteli naprtati nam in našim listom. To je višek politične korupcije, to je nezaslišano početje, katerega ne more niti pošten liberallec zagovarjati.

Ne mi, ampak „Slovenski Narod“ je bil tak hudoben, da je pokazal, študi zapajčolanjeno, kje je korupcija. Piše namreč:

„... najbolj pa se je postavil tisti celjski rodoljub, ki je pisal anonimno pismo Woschnaggu, po čem bi se dalo podkupiti „Narodni Dnevnik.“ Možakar, ki je to za celjske Slovence toli sramotno pismo pisal, nam je dobro znan. Koliko je to pot pričakoval provizije (od „Narodnega Dnevnika“, zakaj „to pot“, je več takih slučajev?), do slej še nismo izvedeli. Igra se z ognjem!“

V celjskem liberalnem taboru je nastala velika zmešnjava zaradi odkritja tega nezaslišanega narodnega škandala. Mnogi, ki še pošteno mislijo, so bili

hudo poparjeni. Liberalna stranka pač nima sreče. „Narodni Dnevnik“ je sicer v velikih dolgeh, vendar potrebno ni bilo, da „Slov. Narodu“ dobro znani možakarji moledujejo celo okoli takih oseb, kakor je Hans Woschnagg. In zraven še ta način, da se sami ponujajo za podkupljenje! Vsakemu, ki je navajen občeovati s snažnimi ljudmi, se studi to počenjanje.

Kakor navadno, se tudi topot „Narod. Dnevnik“ srčno slabo zagovarja. Dočim še je pred par dnevi nas dolžil Judeževih grošev, sedaj skesano in ponižno priznava:

„Že meseca julija smo na tem mestu poročali, da se je uprizorila zoper naš list nečedna spletk, katera se pa seveda našim neprijateljem ni posrečila. Ker včerajšnji „Narod“ to zadevo omenja, smo prisiljeni, da se je tudi mi kratko dotaknemo. Neka brihtna glavica je sestavila in poslala začetkom julija t. l. iz Celja v Šoštanj poslancu Woschnaggu nepodpisano pismo, v katerem pisec pravi, da „Narodni Dnevnik“ gotovo ne bode prenehal Woschnagga napadati, razun če isti plača v naprej naročnino za par sto izvodov lista. Pisec pisma je lastništvo „Narodnega Dnevnika“ menda po samem sebi taksiral. Vsekako je namen pisma prozoren, vodstvo Narodne stranke in lastništvo lista kompromitirati.“

Zakaj to slepomišljenje z izrazi: „neka bistra glavica“, „pisec pisma“, „nepodpisano pismo“ itd.? Resnica je, da je v liberalni stranki znan mož, kateri je Woschnaggu pisal, in da se je v liberalni stranki vedelo, kdaj je pisal in kaj je pisal. Že od meseca julija sem, se je v liberalni stranki vedelo za škandal, ampak molčali so, ker so še bili mnenja, da stvar ostane prikrita. Toda zgodilo se je drugače, narodno izdajstvo je postalo odkrito, liberalna stranka se je pokazala v vsej svoji smrdeči korupciji.

Fej taki koruptni stranki!

Boj za Celje.

(Misli k obletnici 13. in 20. septembra 1907.)

Pred 13 leti je imel stud. phil. Henrik Wastian (slovenski Boštjan) v Monakovem predavanju z na-

— On je — in zopet vidi! Takrat mu torej ni vzela svetlobe oči kaznujoča pravica bogov, bil je to le slučaj, ki se je zopet izboljšal. Mislim, da so vsi bogovi postali Rimljani; vsaj v krivičnosti so jim enaki. In kaj dela ta človek tukaj? O onem Jezusu govori in prištevja se Nazarencem. Čemu? Hoče jih zapeljati v brezskrbnost in potem uničiti. Ubogi ljudje niti ne slutijo ne, kaj je ta ničvrednež počel v Jeruzalemu? Kaj je storiti? Ali naj jih svarim? Ne poznajo me in bodo prej verjeli temu, ki je navidez ž njimi, ko pa meni, pretorijancu, na katerem se poleg tega že od daleč pozna severni barbar. Govorim še z Brunom.

Častniku ni bilo še treba, svojega rojaka iskati na stanovanju, srečal ga je že v drugi ulici.

— Govoriti imam s teboj, Bruno, ali sedaj bolje rečeno, centurij Kvint Flavij!

— Pusti to, Emo! Midva sva vedno le tovariša, naj si bodem že jaz rimski centurij, ti pa visok pretorijanski častnik. Sicer zahteva že služba, da je centurij bolj fin, kakor navaden vojak, a vsa ta rimska finost ni drugega, kot slepilo. V svojem jedru je vsak teh lepih Rimljanov mnogo slabejši, kot mi barbari vsi skupaj.

Emo se veselo nasmeje:

— Govoriš kakor kak grški modrijan; menda v kratkem času svojega bivanja v Rimu nisi šel h komu v šolo?

— Ne norčuj se, je mrmral centurij. Sploh pa s temi Grki nočem imeti ničesar opraviti. Mislim sem se naučil od priprostega vojaka. Misli si: to je skrit Nazareneec; toda dober in hraber človek. Neko zaupanje je dobil do mene in mi zaupal, da je Nazareneec, akoravno se o teh ljudeh govore največje neumnosti. Dvakrat me je v boju rešil in tedaj je že lahko menil, da mu njegove vere ne bom vzel za zlo. Tega trdi ne storim. Če je le nekaj Nazareneec tako dobrih, kot oni vojak, potem je laž vse, kar se o njih govori.

slovom: „Der Kampf um Cilli“ (Boj za Celje). Kakša sprememba v tem kratkem času! Takrat se sedanjí poslanec Wastian še jezi nad tem, da je vlada dovolila Južnoštajersko hranilnico, češ, saj je nemška hranilnica v Celju, v katero naj Slovenci nosijo svoj denar: „Seit Jahrzehnten besteht in Cilli eine Gemeindesparkasse, die in tadelloser Weise geführt wird.“ No, od tistega časa pa imamo v Celju ne samo posojilnico v Narodnem domu in pa Južnoštajersko hranilnico, ampak še dve novi posojilnici povrh, namreč Lastni dom, stavbeno in kreditno zadrugo, ter Ljudsko hranilnico in posojilnico v hotelu „Pri belem volu.“

Zanimiva je tudi neka sprememba v drugem oziru. Takrat so Nemci delali proti slovenski gimnaziji s tem, da so rekli, s to ustanovitvijo bi bili Nemci vznemirjeni, razdraženi. Leta 1908 so dne 20. septembra Nemci Slovence potrlí šipe in napisne table. O binkošti leta 1909 pa so prišli v Celje nemški burši zborovat, in bati se je bilo, da bodo zopet Slovence napadali. Pa kaj se je zgodilo? Nemški obrtniki in trgovci sami so prosili odbor teh buršev, naj nič ne dražijo Slovencev, ker jih ti sicer z bojkotom spravijo ob eksistenco. In burši so res bili mirni. Po trinajstih letih se torej ni treba več bati, da bi bili Nemci vznemirjeni in razdraženi, ampak Nemci se bojijo, da ne bi kdo njim na kvar Slovencev vznemiril in razdražil. Pri tem je tudi to omeniti, da so razbite napisne table najboljša reklama za Slovence. Od 20. septembra 1908 še vise ti trofeji na slovenskih hišah, da vsak Slovenec ve, kam mu je zahajati. Nemce pa ti trofeji bodo v oči, in radi bi že videli, da bi jih Slovenci blagovolili shraniti.

Iz tega predavanja in iz dejstev v zadnjih letih se dalje vidi, kako so Nemci Slovence posnemali. Toda „si duo faciunt idem, non est idem“. Če dva delata isto, ni isto. Tako so tukaj prav posebno zavozili, kar jim je že tudi „Marburger Zeitung“ očitala. Wastian pravi, kako Slovenci skrbje za slovenske dijake z dijaškimi kuhinjami itd., tako da slovenske stariše dijak skoro nič ne stane. Proti temu morajo Nemci imeti, pravi Wastian, „— Studentenheim, das armen Schülern deutschen Stammes billige oder unentgeltliche Unterkunft bietet und anderweitige Unterstützung leiht, damit diese nicht in die slovenische Anstalt gedrängt und dort

— Radi Nazareneec sem hotel govoriti s teboj, Bruno. Savel ali Pavel je tukaj, ki sva ga nekoč srečala na poti v Damask in sedaj ta človek ne vidi le zopet, ampak on, krvavi preganjalec Nazareneec, občejuje ž njimi in govori o Jezusu.

Emo je moral krepko pomagati Brunovemu spominu.

Naposled reče Bruno:

— Ali je ta Pavel hudobnež, ki hoče Nazarence skrivaj pomoriti, ali pa je iz preganjalca postal branilec. Vendar se mi zdi to komaj verjetno. Poznam dobro Orijentalce in tudi njihovo divje sovražstvo.

— Malopridnež je on!, odloči Emo. In ako so bogovi odložili pravico, jo izvršim jaz.

— Rajši ne, Emo! Kaj brigajo Nazarenci nas pretorijance? Naj se sami čuvajo!

— Sedaj govori stari Bruno. Vem, da ti Nazarenci niso slabi ljudje. Zakaj bi jih torej jaz ne branil?

— Le mirno, Emo! Priznam, da tega Pavla lahko popolnoma mirno ubiješ. A zato je sodnik, ne pa vojak.

— Sodnik bi pomagal Pavlu, kakor je nekoč Pilat judom pomagal proti Kristu; pravica bi spala, kakor je spala v sodnem postopanju nasproti Stefanu. Dobro! Naj le spi v rimski državi, a jaz, barbar, hočem pravice. Jaz ubijem zlobneža!

— No, zaradi mene!, je nevoljno mrmral Bruno. Slednjič je prav vseeno: en jud več ali manj na svetu.

Kristjani so zbrani v neki hiši. Pavel govori. Naenkrat nastane nemir pri vhođu, prestrašeni kliče se slišijo.

— Mogočna pretorijanska postava stoji z go-
lim mečem pri vratih in kliče s trdim glasom:

— Vem, da ste vsi privrženci Jezusa Nazarenskega, a ne bojte se me! Toda oni-le tam je malo-

PODLISTEK.

Tudi ta.

(Konec.)

Leta so pretekla.

Po rimskih ulicah se izprehaja visokozrasel pretorijanski častnik; Kvintilij Kornelij je njegovo rimsko ime. Pogleda kvišku. Po stranski ulici živahno koraka mal mož s polsivimi lasmi; sledita mu dva vojaka.

Emo si dene roke na oči. Ne-li res videl, ali je gledajoč sanjal? Ne! On je bil! Brezobzirno si dela pot med vrvečo množico. Naj za njim psujejo in zmerjajo, kaj se briga častnik cesarske straže za poulično druhal! Ko pride okoli ogla, ravno še vidi, da je mali mož stopil z enim vojakom v neko bližnjo hišo.

Vojaku, ki je ostal zunaj, namigne častnik k sebi. Od njega izve, da je ta mali mož jud po imenu Pavel. V Palestini je bil tožen, kot rimski državljani pa ondi seveda ni bil obsojen, ampak poslan v Rim. Veliko ta človek ni mogel zakriviti, ker že nekaj časa sme hoditi okrog po Rimu, akoravno pod vojaškim nadzorstvom.

Kaj počne? Tupatam govori med svojimi znanci o nekem Jezusu ali Kristusu, ki je bil sin Jupitra; hudega mož ne dela, in vojakom, ki ga stražijo, se ne godi prav nič slabo: v hišah, kjer občejuje, najprijaznejše ravnaajo ž njimi; tu dobe piti in jesti ter tudi kak srebrn novce. Kaj vse govori Pavel, tega on, vojak, seveda ne razume; najbrže je to kaka nova vera. Vendar je ta ravno taka neumnost, kakor vse druge vere. Za take stvari se sploh ne briga.

Navidezno hladno prikima častnik.

— Zdi se mi, da sem tega človeka poprej videl v Jeruzalemu! —

durch wendische Erziehung in das Lager der Feinde unseres Volkes geleitet werden.“

Kako pa je v resnici? Nemški dijaki neradi gredo v to, kakor jo imenujejo, vilo „zur vergitterten Aussicht.“ Največ dijakov je iz Dunaja. In te dunajske dijake podpira štajerski deželni odbor s slovenskim denarjem s tem, da daje Studentenheimu podporo!

Dalje Wastian obžaluje, da imajo Slovenci v krasnem Narodnem domu Citalnico, „die selbstverständlich der Brennpunkt der slavischen Hetzerei wurde.“ Proti temu da vse mora sezidati v Celju „ein deutsches Vereinshaus (Deutsches Haus), ein Sammelplatz für alle Deutschen der Stadt und ihrer Umgebung, ein leuchtendes Wahrzeichen deutscher Gemeinbürgerschaft und deutschen Volksgefühles.“ Zgodilo se je to. Nemci so postavili velikanjsko palačo za 550.000 K. V njej imajo gostilno, nekaj sob za tujce, drugo so pa društveni prostori. Toda ta palača se jim ne more nikdar rentirati. Ta gostilna za ljudstvo ni priročna. Če pa Nemci recimo trikrat na leto zbobnajo skupaj kako veselico, si s tem gostilničar ne more pomoči. Vsled tega mora drago računati, tako da se Nemci sami pritožujejo.

Kar je pa za Nemce še hujše, je to, da so s to Nemško hišo prisilili svojega pristaša Terscheka, da je prodal svoj hotel Slovincem, ker Nemci niso več mogli zahajati na toliko strani v gostilne in hotele. S tem da Nemci silijo svoje pristaše v Nemško hišo, škodujejo vsem drugim nemškim hotelirjem in jih ženejo k bankrotu. Zato je na prodaj hotel „Erzherzog Johann“ in hotel „Engel.“

Nemška mestna posojilnica noče več pomagati. Zakaj pri Nemški hiši je vtaknila v dolg 250.000 K, kateri kapital ji leži mrtev v tem zidovju. Razun tega je nakupila v teku let mestna nemška posojilnica v Celju 18 hiš, izmed katerih nobena ne nosi zadostnih obresti. Nemška mestna posojilnica je pri nakupu teh hiš seveda hotela rešiti nemško posest, toda kaj hoče s to posestjo, če je noben Nemec ne more vzdrževati, ne da bi nemška posojilnica imela izgubo.

Tako je Citalnica z Narodnim domom zvalila Nemce na celo nezdravo gospodarsko polje: kolo je v močvirju!

Kakor drugod, so zavozili celjski Nemci tudi na verskem polju. Začeli so z agitacijo za odpad od katoliške cerkve, da bi bili s tem bolj nemški. — Pristnih, neprisiljenih celjskih Nemcev pa sicer itak sploh več ni, razun par rodbin, o katerih se ne ve, ali so se preselili v Celje ali ne. Wastian v svojem predavanju sam prizna, da se Nemstvo v Celju le s tem drži, da se Slovenci asimilirajo — alias germanizirajo. Sicer pa dostavlja: „In unseren Tagen macht sich freilich ein scharfer und rücksichtsloser Widerstand gegen diesen Assimilierungsprozess geltend.“ Zdaj pa pridejo Nemci s parolo: proč od Rima. In res je odpadlo nekaj celjskih Nemcev od katoliške cerkve. Toda ali mislijo ti novopečeni protestanti, da bodo lažje asimilirali katoliške Slovence? S tem bo prepad med Nemci in Slovenci še večji, če se Nemci i verski izolirajo ter preselijo na otok protestantskih vil (Villeninsel, — kjer je protestantska cerkev).

pridnež! Imenuje se Pavel, je pa farizej Savel, ki je v Jeruzalemu preganjal vaše tovariše in jih moril: sedaj se vam dela prijaznega. Hudožnež vas hoče izdati in umoriti, kakor je umoril Stefana! Tedaj smrti hinaveu!

Pretorijaneec je rinil naprej, a možje, žene in otroci so se vrgli k njegovim nogam, proseč ga, hiteti, kliče. Sicer sam ni dobro vedel, kaj hočejo, ker jih med vpitjem ni razumel. Tja se prerine skozi gnječo Pavel, mireč, ter stopi resno in mirno pred vojaka:

— Kornelij, tvoje ime ... stan sem ravno izvedel. A poznam te že dolgo, tvoj glas sem že slišal na cesti pred Damaskom. Takrat sem trepetal pred tem glasom, zdel se mi je kakor smrtno oznanilo, predno sem se spokoril za krvave svoje grehe. Skesal sem se, Kvirilij Kornelij, sedaj lahko umrjem: tvoj meč me lahko pelje le k vsemu, ki sem ga preganjal, h Kristu, Sinu vsemogočnega Boga, odrešenika sveta.

Pavel je nagnil glavo, a Emo je ni zdrobil z mečem, presenečen je obstal; tako ne govori izdajalec, tako govori resnica!

Leta so pretekla. V konjeniškem boju proti partijskim razbojnikom je bil Kvirilij Kornelij smrtno ranjen. Mirno leži v vročem pesku. Poveljnik čet se skloni nad njim:

— Škoda za tega junaka!

Tu zašepče umirajoči vojak svojo zadnjo besedo:

— Kristus!

Kakor od strele zadet odskoči konjeniški poveljnik:

— Tudi ta!? Bogovi rimske države, bojim se, da se vam bliža konec, ako že taki možje priznavajo Nazarencu.

Dal je kratko povelje bližnjemu konjeniku. Ta je skopal s pomočjo tovarišev grob in ko so bili gotovi ter so se drugi oddaljili, je ostal vojak sam na

To je politika celjskih Nemcev v zadnjih trinajstih letih. Vrhunec te politike se je dosegel dne 20. septembra 1908, ko so Nemci s kamenjem branili celjsko nemštvo. Če se nemštvo drugače brani ne da, kakor da si Celjani naročajo napadalce na slovenske šipe in napise, je to že zadnje sredstvo. Slovincem pa bi ne bilo morda neljubo, da bi jim vsako leto enkrat potrli šipe ter jih s tem opomnili na njih narodne dolžnosti. Če bi imeli slovenski trgovci in obrtniki ter Slovenci, ki kupujejo v Celju, par let tako gospodarsko samozavest kakor pol leta po 20. septembru, bi Celje kmalu dobilo drugačno lice.

Politični pregled.

Sklicanje državnega zbora?

„Agrarier Tagblatt“ poroča iz Zadra, da je dalmatinsko namestništvo obvestilo deželni odbor, da bo državni zbor sklican 3. oktobra, tako da bi dalmatinski deželni zbor zboroval samo osem dni. Namestniški podpredsednik dvorni svetnik Tončič se je obrnil na namestnika Nardellija, ki biva sedaj v Badgasteinu, deželni odbor pa na deželnega glavarja in državnega poslanca Ivčevića za svet, če bi kazalo deželni zbor sklicati sedaj na osem dni in potem decembra nadaljevati zasedanje, ali če se ne bi vse preneslo na december.

K delovanju državnega zbora.

Hrvatska korespondenca prinaša iz jugoslovanskih krogov sledeče poročilo: Glavna naloga v državnem zboru je sestaviti delavno večino, ki bi delovala tudi pri sestavi kabineta. To večino je pa zelo težko sestaviti, ne samo z ozirom na solidariteto v Slovanski Jednoti, ampak veliko bolj z ozirom na notranje razmere v poljskem klubu.

Poljski klub reprezentira sedaj, ko hodi Poljska Ljudska Stranka pod vodstvom poslanca Glabinskega svoja pota in preti s formalnim izstopom, le še 33 glasov. Ta rezultat se sam pokaže, ako upoštevamo dve eventualiteti pri glasovanju v zbornici. Če ostane Stapinski s svojimi v poljskem klubu in se odtegne glasovanju, potem šteje poljski klub v najboljšem slučaju 52 mož. Ako pa izstopi Poljska Ljudska Stranka iz kluba in glasuje proti, potem odda poljsko zastopstvo v državnem zboru za večino in vlado samo 33 glasov. Vsled teh razmer se mora politična veljava poljskega kluba pri vseh parlamentarnih kombinacijah precej reducirati.

Posledica tega je, da se mora krog raznih strank, katere bi prišle pri novi večini v poštov, zelo razširiti. Kakor se čuje je dobro poučenih krogih, se pri sestavi nove večine ne namerava pogajati samo s krščanskimi strankami, Čehi in Slovenci, ampak stopiti v stik tudi s strankami, ki so bile doslej vedno izven večine. O dosedanjih uspehih te akcije vlada stroga tajnost, vendar je hrvatska korespondenca izvedela iz parlamentarnih krogov, da je ves načrt že izdelan. Pripomniti je pa treba, da se mora za sedaj še počakati uspehi napovedanih pogajanj med Čehi in Nemci za omogočenje delovanja češkega deželnega zbora.

grobu, zvezal v mal križ dve puščici ter ji nataknil na gomilo.

Tudi ta! —

Semanji dan v Bakru.

(Napiseal K. B. K.)

Tisto nedeljo po sv. Marjeti je bilo zelo slabo vreme. Deževalo je po malem, pa zopet prenehalo. Morje je bilo razburkano in srdito in ljuto je pihal veter iz morske strani. Preložiti se je moral semanji dan na prihodnjo nedeljo.

V nedeljo zjutraj so zopet pokrivali temni, težki oblaki celo nebo. A proti devetim se je jelo jasiti in umaknili so se preteči oblaki majhnim, belim oblakom. Raztresli so se po vsem azurnem nebu, kakor bi se pasla na veliki, zeleni rebri bela jagneta. Solnce se je uprlo v staro, stoletno zidovje, postajalo je čimdalje bolj vroče.

Bakarčani so se veselili lepega dne; saj se bo danes njih znanci in prijatelji pripeljali s parobrodi od blizu in daleč. Otroci so se veselili, ker so vedeli, da bodo dobili danes marsikaj, česar so si že davno želeli.

Gostilničarji so danes hiteli pogrinjati mize v senčnatih vrtovih, kajti vedeli so, da bodo prišli izletniki žejni.

Kmalu popoldne je priplul prvi parobrod. Ljudje so hiteli k izkrcališču, da bi videli, je-li kdo njihovih znancev prišel. Koj za prvim je že prišel drug parnik. Za tem še tretji in četrti. Velike mase so se razlile iz ladij. Oživel je korzo, oživel je celo mesto. Ta dan se menda ni nihče zmenil za slavno znano bakarsko vodo, gasili so si rajše žejo s pivom ali z bakarskim vinom. Pod belimi šotori, katerih je bilo mnogo, — več kakor potreba — so imeli prodajalci obilo posla.

Pred hotelom „Jadran“ je igrala cesarska godba. Tam je bilo tudi največ občinstva. Masikatero poskočno gospico so zasrbele pete, ko je zasvirala vojaška godba kak lep valček.

Od druge strani je pa dobila hrvatska korespondenca informacije, da vpeljana akcija za sestavo nove večine v parlamentu že lahko zabeleži prve znake ugodnega uspeha, ker pogoji, stavljeni od obstrukcionističnih strank za omogočenje delovanja državnega zbora, niso zadeli na kompetentnem mestu na posebne ovire.

Pesimistično naziranje Stapinskega.

Poslanec Stapinski je izjavil pred svojim odhodom v Poštorno:

Pri konferenci predsedništva poljskega kluba z voditelji Slovanske Jednote se ni dosegla nobena bistvena izprememba položaja. Zelo lahko je mogoče, da bo odpoved katoliškega shoda in zatvoritev obeh čeških privatnih šol na sporazumne konference tako neugodno vplivala, da se Čehi konference pri Bienenrthu sploh ne bodo udeležili. Brez Čehov bi pa seveda ne šlo. Jaz za svojo osebo ne polagam posebne važnosti na to, če pride do konference pri Bienenrthu ali ne. Moje mnenje je, da mi vsi, ki se trudimo za omogočenje delovanja češkega deželnega zbora in državnega zbora, delamo zastonj. Jaz sem trdno prepričan, da se bo sporazumna akcija končno izjalovila, seveda ne more še nihče reči, v katerem stadiju. Mogoče je, da pride do sklicanja češkega deželnega zbora, tudi ni izključeno, da se sestane državni zbor; jaz sem pa mnenja, da so odnosi med Nemci in Slovani preveč zastrupljeni, da bi prišlo do sporazuma. Jaz želim, da bi se sporazumeli, vendar ne morem tega verovati. Moje trdno prepričanje je, da se bo moral državni zbor razpustiti. Mi se očitno bližamo novim volitvam, vsa naša sporazumna pogajanja so samo potrafa časa. Tudi iz akcije Glabinskega ne bo nič.

Slabi upi.

Dr. Sylvester je izjavil v pogovoru o delovanju češkega deželnega zbora, da danes ne gre samo za minimalne zahteve nemške deželnozborske stranke, ampak za finančna vprašanja, namreč osebnodohodninski davek in pa regulacija učiteljskih plač. V teh vprašanjih naj bi se pri konferencah pozikisil doseči sporazum. Pozitivni rezultat je več kakor dvomljiv. Če bi pogajanja imela kak uspeh, bo deželni zbor sklican 20. ali 27. septembra na kratko zasedanje. Sporazumu pa ne nasprotujejo toliko poslanci obeh narodnosti, pač pa v veliko večji meri volilci sami. Če ne pride do sporazuma, potem bosta najbrže češki deželni zbor in tudi državni zbor razpuščena.

Sprava med Stapinskim in Bilinskim?

Nemški listi poročajo, da se je politični položaj obrnil na bolje. To pripisujejo temu, da sta se baje poslanci Stapinski in finančni minister Bilinski med seboj spravila. Nemški listi registrirajo to spravo z velikim veseljem, češ, da sedaj ni več poviča, da bi Poljska Ljudska Stranka izstopila iz Poljskega kluba in pristopila k Slovanski Jednoti.

Zatvoritev čeških šol.

V Poštorni varuje zatvorjeno češko šolo 30 orožnikov. Češki župan Havliček ni hotel dati orožnikom potrebnega sena za prenočišče, nakar je je-

Po nebu so mirno plaval oblaki. Sedaj pade, da se je prišel kateri ogrevati in okopat v toplih solnčnih žarkih, kakor priskakljajo na paši jagneta k svojim materam. In to je mnogo pripomoglo, da ni bilo prevroče.

Čolni, ki samevajo cele dneve ob rivi in se gujajo na morskih valovih, so bili danes vsi v službi. Nosili so izletnike po mirni gladini. Razposajen smeh in veselo petje je odmevalo iz skalnate stene v steno.

Hitro je minul ta popoldan. En parnik je že klical svoje potnike. Iz morja je jel veti prijeten, hladilen vetrič. Pobožal je morje in zbudil majhne valčke, dotaknil se je košatih drevih in zasuhtelo je listje. Naredil se je prijeten večer, katerih je poleti mnogo v južnih krajih.

Prvi parnik je že odrinil. Na nebeški svod je že priveslala bleda luna. Človek bi ne vedel, se-li čudi živahnem življenju v tem sicer tako mirnem mestecu, ali se zaničljivo smehlja veselju mladega sveta. Videlo se je vedno več zvezdic. Tudi po mestu se se začele užigati lučice. Na morju je zatrepetala zdaj tu, zdaj tam majhna lučka in trepetale so kakor migljajo zvezdice na večernem nebu.

Gostilne so se že vse izpraznile, vse je hitelo k parnikom. Ladjini temni prostori so se zopet napolnili z izletniki. Drug za drugim so odhajali parobrodi. Kot najzadnji je odplul največji parnik. Godba je zopet svirala, ljudstvo je zraven pelo in ko je zapustila ladja zaliv, se je še slišal konec pesmi:

Jaz sem Hrvatica,

„Sokolača“ ljubila ...

Tako se obhaja leto za letom v Bakru „semanji dan“, ki je živ spomenik iz onih časov, ko je še bilo mesto mnogo bolj znano in obiskano kakor danes. V prejšnjih časih je bil tukaj res semenj, ki je trajal po štirinajst dni in so prihajali ljudje tudi od daleč, a zdaj jim je semanji dan le še spomin nekdanje slave.

dini nemški gostilničar Pittner izjavil, da on sprejme pod streho orožnike. V torek je demonstriralo pred šolo nekaj Čehov in te male demonstracije so spravile Nemce čisto iz uma. Za sredo so pričakovali novih demonstracij, posebno ker se je s poljskim poslancem Stapinskim pripeljalo več čeških poslancev v Poštorno, da si ogledajo zapečateno češko šolo. V čeških krogih upajo, da se bo kljub odloku naučnega ministrstva in zapečatenju šole pričelo s podukom.

Listi poročajo, da so v torkovi konferenci Glabinskega zahtevali voditelji Slovanske Jednote, da se mora zatvoritev čeških šol na Dunaju in v Poštorni razveljaviti. S češke strani se je postopanje naučnega ministrstva ostro grajalo in zdi se, da bodo Čehi iz tega izvajali politične posledice. Tudi na poljski strani so se odobravale tozadevne češke pritožbe.

Poslanec Stapinski se je podal v sredo zjutraj v Poštorno, da se prepriča, da šolski lokali popolnoma odgovarjajo higijeničnim in drugim predpisom. Kakor se zatrjuje s češke strani, ni bilo nobene postavnega vzroka za zatvoritev šol.

V sredo dne 1. septembra, ko se prične šolsko leto, je bilo v Poštorni cerkveno opravilo. Otroci nemške šole so šli v cerkev iz javnega šolskega poslopja, oni češke šole pa iz občinske hiše. Češkim otrokom je sledil ves občinski svet z županom na čelu. Po službi božji so se podali nemški otroci v svoje šolske razrede, češki otroci pa so se zbrali zopet v občinski hiši. Poslanec Silinger in Tomašek sta imela nagovor na otroke, v katerem sta jih pozvala, naj si današnji dan dobro zapomnijo in naj tudi v bodoče ostanejo zvesti svojemu češkemu narodu. Oba poslanca sta nato konferirala z zastopniki okrajnega glavarstva in izjavila, da se bo za slučaj, ako se ne ugotovi rekurzu, takoj pričel šolski štrajk.

Pred odhodom na Dunaj je izjavil poslanec Silinger nekemu časnikarju:

Radi zatvoritve naših šol se ne bomo poslužili sile in tudi ne bomo ničesar podvzeli nasproti oblasti, še danes pa bomo vložili pritožbo na upravno sodišče. Mi stremimo sedaj za tem, da bo naš rekurz odgodil zatvoritev šol, tako da se v petek lahko prične s podukom. Če se to ne posreči, potem se takoj prične šolski štrajk. Brzjavka, katero sem poslal papežu, se glasi: „Nadžkofijski konzistorij na Dunaju je prepovedal župniku češke občine Poštorna pohčevati otroke v sveti veri na osemrazrednici. Prosimo vašo svetost za pomoč. Uprava šole v Poštorni.“

Včeraj je sprejel ministrski predsednik baron Bienerth poslance Silingerja in Tomaška. Silinger je izjavil, da je s svojim tovarišem priklopil protestu sledeče zahteve:

1. Odložitev zatvoritve do odločitve upravnega sodišča.

2. Sestavi naj se nova komisija, ki naj precizno dožene, kaj je treba pri šoli popraviti.

3. Zahtevamo, da ministrski predsednik jamči, da do odločitve ne bodo oblasti nadlegovale stariše.

Ministrski predsednik je izjavil, da bo glede prve zahteve stopil v stik z naučnim ministrstvom in da bo sploh vse steril, karkoli je po zakonu mogoče. Pozval bo tudi oblasti, da ne bodo nastopale proti starišem.

Poslanec Silinger je izrecno rekel Bienerthu, da se Čehi ne bodo udeležili njegovih konferenc, ako se ta zadeva ne reši ugodno za Čeha.

Sklicanje deželnih zborov.

Niževavstrijski deželni zbor bo sklican na 16. septembra.

Iz Prage se poroča, da se je v zadnji seji deželnega odbora naznanilo, da namerava vlada deželni zbor sklicati v drugi polovici septembra in sicer začeti 18. t. m. na šesttedensko zasedanje. Če bi se pa prej sešel državni zbor, bo zasedanje prekinjeno in se bo nadaljevalo decembra, oziroma januarja meseca.

Zveza nemško-nacionalnih poslancev.

Pod predsedstvom poslanca Reitterja so imeli nemško-nacionalni poslanci štajerskega deželnega zbora v Gradcu posvetovanje, na katerem so ustanovili zvezo nemških nacionalnih poslancev. Za predsednika je izvoljen poslanec Reitter, I. podpredsednik je dr. Hofmann-Wellenhof, II. podpredsednik Einspinner. Nemški agrarni klub je pristopil k Zvezi.

Srbija.

V belgrajskih dvornih krogih se čuje, da namerava kralj Peter kreirati mesto generalnega guvernerja v Belgradu in na to mesto postaviti svojega brata, princa Arzena. Za sedaj nasprotuje temu še zarotniška stranka, ker se boji, da ne bi princ Arzen kot generalni guverner zlomil vpliv častnikov-zarotnikov na belgrajsko garnizijo.

Raznoterosti.

Narodno-obrambena enketa se bo vršila v Ljubljani v pondeljek dne 20. septembra popoldne. Prosimo vse one somišljenike, ki se nameravajo udeležiti, da takoj pošljejo na dopisnici svoj naslov uredništvu „Slovenca“ v Ljubljani, one somišljenike pa,

ki ne morejo priti v Ljubljano, prosimo, da do 11. t. m. pismeno javijo svoje nasvete.

Iz odboroze seje S. K. S. Z. Darovali so S. K. S. Z. veliko število lepih knjig izobraževalno društvo v Brezicah in vč. g. dr. Medved. Odbor se, posebno zadnjemu za več sto lepih knjig broječi dar iskreno zahvali in se drugim priporoča. Na narodno obrambno enketo, ki se bo vršila v Ljubljani, pošlje svoje odposlance. Ugodilo se je večim krajem glede mladeniških shodov. Enemu društvu se je dovolilo posojilo knjig. Sprejelo se je še več važnih predlogov v svrhu spopolnitve naše organizacije.

V blatu. Sedaj ko se nahajajo celjski liberalci zaradi svojega koruptnega vedenja v Hans Woschnaggovi aferi v najhujšem blatu, hočejo svetu natveziti zopet novo farbarijo, češ, da smo mi z anonimnim dopisnikom „očividno“ v tesni dotiki. Seveda, zelo „očividno.“ Zmešane celjske glavnice mislijo menda, da še kdo ujetemu tatu verjame! Saj še ni minolo 24 ur, ko ste pisali, da poznate dopisnika, da je tudi topot pričakoval provizije itd. Povejte torej njegovo ime, da cel svet spozna tisti „očividni“ stik z nami. Ej, v blato sta zagazili in zgubili ravnotežje, zato govorite vsako minuto drugače.

Slovenci! Učitelje, dijake, kmečke fante, gospodarje, obrtnike, trgovce itd. vabi Zveza liberalnih društev na poučni tečaj, ki se bo vršil prihodnji teden v Celju. Upamo, da se temu vabilu ne bode odzval noben pošten Slovenec. Ali boste pošiljali n. pr. svoje mladeniče na tečaje, ki bi naj služili v korist stranki, ki se na Štajerskem Woschnaggom ponuja za podkupljenje, na Kranjskem pa podpisuje politične pogodbe z Nemci, s kojimi izdaja narodne interese? Ali še vam vedno ne smrdi velika korupcija v tej stranki?

Obrekovalci. Leta 1901 je izhajala v Mariboru tudi „Unabhängige Marburger Zeitung“, kateri je bil glavni urednik pl. Mayner. V tem listu je v nemškem smislu napadal tedanji gimnazijec Alois Spindler, sedaj hišni posestnik (!) in urednik v Celju, slovenske profesorje svojega in drugih mariborskih zavodov. List se je kosal z „Marburgerco“, kateri bi bil bolj pristno nemški. Vsled svojega sodelovanja pri omenjenem listu, je moral Spindler zapustiti gimnazijo in vstopil je kot urednik v redakcijo „Unabhängige Marburger Zeitung.“ To lahko potrdi marsikdo. Vkljub temu, da so vsakemu Mariborčanu še ta dejstva v živem spominu, drznili si je bivši Alois, sedaj Vekoslav Spindler, vsled svojega požrtvovalnega dela za narod, hišni posestnik v Celju, poslati nam z ozirom na notico pod zgorajnim naslovom v štev. 102 sledeče resnicoljubne vrstice, ki jih sam imenuje popravek: „Ni res, da je „gospod Vekoslav Spindler nekdanji za denar bil urednik nemškega lista, ki je napadal tudi Slovence“, ampak res je, da „gospod Vekoslav Spindler“ nikdar ni bil urednik kakega nemškega lista niti za denar niti brezplačno. Vekoslav Spindler.“

Dostavek uredništva: Herr Alois Spindler s popravki ne bo opral dejstev, ki se mu lahko vsak čas dokažejo. Pečat sodelovanja pri nemškem listu, v katerem je napadal Slovence, mu ostane v vekov vek. Ker pa naš Alois na tihem še nemara vedno bolj časti nemščino, zato mu kličemo v spomin mutatis mutandis Faustove besede: „Setz' dir Perücken auf, von Millionen Locken. — Setz' deinen Fuß auf ellenhohe Socken. — Du bleibst doch immer, was du warst.“ Redakteur slovenen-schädlicher Blätter Alois Spindler.

Katoliški shod na Dunaju je sicer odpovedan, toda kakor čitamo v dunajskih katoliških listih to odpoved ne zadeva samostalnih organizacij sodalov in mladine. Sodali imajo svojo zborovanje od 3. do 5. septembra, Zveza krščanske mladine pa dne 5. septembra. Naše slovenske organizacije bo gotovo zanimal program za zborovanje Zveze krščanske mladine. Vsebina govorov bo: Kulturni boj v obrtni šoli; koalicijska svoboda za mladino; izpopolnjevanje organizacije; organizacija na deželi; naš boj proti alkoholizmu. Popoldan bo veliko zborovanje mladine v ljudski dvorani dunajskega rotovža in tam bodo govorili dr. Grentup o pomenu krščanskih mladinskih organizacij, dr. Hemala o mladinski strokovni organizaciji, Orel o kulturnih nalogah krščanskega mladinskega gibanja.

Katehitičen shod se je dne 30. avgusta otvoril v Monakovem Udeležuje se ga radi važnosti monakovske struje v katehiki nad 300 katehetov, med njim mnogo iz Avstrije.

Liberalne psovke. „Slovenec“ piše „Istečasno, ko je izšel včerajšnji (torkov) „Nemški Narod“ z ostudnimi napadi na slovensko katoliško dijaštvo ter je ta zagovornik izdajalske slovensko-nemške zveze obliil naše slovensko katoliško-narodno dijaštvo s psovko, „da je v narodnem oziru brezbrižno in pripravljeno storiti vsako izdajstvo“, tega, je v dvorani Uniona vzneseno dobri dve uri predaval cand. iur. A. Ogrizek: „Naše obrambno delo.“ Nikdar še nismo videli tolikega navdušenja, kakršnega je izzvalo med množico dijaštva to z globoko domovinsko ljubeznijo preveto poročilo. Slovensko narodno dijaštvo je s tem poročilom napravilo najlepši uvod naši narodno-obrambni enketi ter dalo s tem krepak odgovor našim domačim in tujim klevetnikom.“

Koleki na razglednicah. Pred kratkim smo ročali, da se morajo razglednice, na katerih na-

slovni strani je prilepljen kakoršenkoli kolek, taksirati kakor pisma, sicer je treba plačati kazen 10 vin. Ker ima tudi deželna zveza za tujski promet svoje znamke in ji je veliko lažje na tem, da se kolikor mogoče razširijo, se je obrnila na pošto ravnateljstvo za pojasnilo, nakar je dobila odgovor, da veljajo za dopisnice s prilepljenimi dobrodelnimi, obrambnimi in reklamnimi koleki predpisi splošnega poštnepisemskega tarifa, ki je stopil v veljavo 1. oktobra 1907 in ki se pojmomoma krije s predpisi svetovne poštne zveze. Desna naslovna stran mora biti prosta za naslov in ni dovoljeno na to stran kaj drugega pisati, oziroma prilepiti koleke, vinjete itd. Dopisnice, oziroma razglednice, ki ne odgovarjajo tem predpisom, se morajo seveda taksirati kot pisma.

Razstavo vin in sadja priredi zveza gospodarskih združenj v Gradcu. Razstava bo odprta med graško „Herbstmesse.“

Kovanje dvekranskih in stokranskih novcev. C. kr. kovnični urad na Dunaju se pripravlja na kovanje novih dvekranskih in stokranskih novcev. Dvekranski novci, ki bi nadomestili stare goldinarje, bodo imeli dvojno težo krone, toraj deset gramov in 835 fine teže, ter naznačeno vrednost „2 Cor.“. Sprednja stran bo imela vtisnjeno cesarjevo sliko kakor krone, kar se pa stokranskega noveca tiče, bo prišel v tekoči promet kot zlat. Jubilejski stokranski novci imajo večjo vrednost, ker se jih je skovalo v celem 15 000, ki se pa ne puste še v promet, ker nimajo vtiskov, ki še niso določeni. V zadnjem času se je mnogo govorilo o novih petvinarskih novcih, a za te se pa niso mogli odločiti v kovničnem uradu, kakor tudi pri finančnem erarju ne, ker bi se potem vse, kar je sedaj po 4 vinarje, podražilo na 5 vinarjev. To bi pa bilo za ubožnejše prebivalce zopet nov udarec. Zanimivo je, da ima finančno ministrstvo mnogo vlog za kovanje novih petvinarskih, petnajstvinarskih in petdesetvinarskih novcev, kakor tudi onih trikranske vrednosti, po vzoru nemških trimarkinskih novcev. Proti tem predlogom pa vladajo razni pomisleki, ki so zelo važni glede na ubožnejše prebivalstvo monarhije. Ako bi se uvedle nove cene, potem bi se vse cene živil povzdignile za ono stopinjo, kot so se novčni stavki po- višali.

Sestanek kat. nar. abiturijentov na Vrhniki.

V znamenju napredka se je vršil letošnji abiturijentski sestanek na Vrhniki, Nad 90 dijakov, med temi 63 abiturijentov, se je zbralo dne 28. avgusta v rokodelskem domu na lepi Vrhniki, da se še enkrat pred svojim razhodom pogovore in se navdušijo za svoje lepe ideale. Predsedstvo sestanka se je izvolilo sledeče: predsednik: abit. Gabrovšek iz Ljubljane, podpredsednik: abit. Lazar iz Kranja, zapisnikarja: abit. Šček iz Gorice, abit. Rezman iz Maribora. Sestanek je pozdravil župan dr. Marolt, ki je povdarjal obenem delo na verski podlagi in v imenu izobr. društva na Vrhniki g. kaplan Janko Sedej. Nato slede predavanja: Tov. Votovec iz Gorice predava o „Avtoriteti in svobodi pri vzgoji.“ Prevelik svoboda škoduje, ker se dobre kali sicer tudi razvijajo, a slabe rasteje ob njej vedno bolj in tako privedejo človeka do moralnega bankerota. Dobre strani treba je kršč. pedagogu gojiti in razvijati, indiferentno navajati k dobremu in zle zatirati. Tov. Leskovec iz Kranja referira o „Kat. nar. dijaku in demokraciji misli.“ Naše dijaštvo je demokracično, ker dela za ljudstvo. Tudi nasprotniki se lovijo za rešilno vejo, a ne iz ljubezni do naroda, ampak iz strahu pred našimi uspehi. Dosegli pa ne bodo zaželenih uspehov, ker jih ljudstvo ne pozna. Edino kat. nar. dijaštvo bo doseglo trajnih uspehov. Kot trelji je referiral mariborski abiturijent Lukman o „Praktičnem krščanstvu“. Kat. nar. dijak mora biti globoko veren in to pokazati tudi na zunaj. Ponižna molitev in gojitev vere, upanja in ljubezni naj bo zunanji izraz našega notranjega verskega prepričanja. Ne udajmo se brezbriznosti, da ne bomo le pobeljen, a od znotraj gnil grob. Zadnji referat je imel tov. Gabrovšek iz Ljubljane. Govoril je o „Našem dijaštvu in umetnosti“. V vseh panogah umetnosti smo se za dnih 20 let popolnoma odtujili ljudstvu in se odtgnili njegovi umetnosti. Zato je treba zopet vzbuditi v ljudstvu pravi čut za umetnost in dijaštvo naj tudi skrbi, da otme narodne umetnosti, kar se še da. V živahni debati, ki je sledila referatom se je povdarjalo veliko važnih misli in predlogov, ki gotovo ne bodo ostali samo v društvenem domu na Vrhniki, ampak se udeležili med narodom. Drugi dan je priredilo našo dijaštvo veselico, pri kateri so izborni igrali Medvedovega „Črnošolca“. Ljudstvo se je kar trlo pri predstavi. Uspeh je bil moralno in gmotno naravnost velikanski. Pozdravili so sestanek brzoglavno prevz. škof ljubljanski dr. Jeglič in mnogo drugih.

Štajersko.

Mariborske novice.

Umrl je v četrtek, dne 2. septembra ob 9. uri popoldne upokojeni realni profesor g. Ivan Sedlaček. Pokojni je služboval na mariborski realki od l. 1889. in je še-le pred dvema leti stopil v pokoj.

Na adreso ravnateljstva južne železnice. Prejeli smo: Dne 1. septembra 1909 sem se peljal iz Celja v Gradec. V mariboru izstopim na peron ter gle-

dam ljudi, ki so se valili proti izhodu. Bilo je 9ih dopoldne. Med ljudstvom je bilo tudi veliko hrvaških delavcev s svojimi kovčki in punkeljčki. Pri vlaku pa stoji oblastno neki železniški uradnik (ime na razpolago) in opravlja svojo službo na ta način, da je za hrvaškimi delavci, glasno, vsakemu mimogredočemu umljivo govoril: „Verfuchtes Gesindel, kroatische Bagage.“ Tako postopajo železniški uradniki nasproti potujočemu občinstvu. Kdaj bode vendar napravilo ravnateljstvo red?

Razpečevalni tečaj za sadje in zelenjavo se bo obdržaval na **deželni sadjarski in vinorejski šoli** od 20. do 25. septembra. V tečaju se bo podučevalo **trganje sadja, sortiranje, pošiljanje, shranitev** in najbolj prikladno obdelovanje sadja, da se obdrži delj časa, v teoriji in praksi. Zraven se bo podučevalo tudi konzerviranje različnih zelenjav po raznih načinih. Učilo se bo brezplačno in je število udeležnikov določeno na 30.

Ljubeznjiva žena je Ana Hautle iz Krčovine, katera je svojega 68 let starega moža Ferdinanda v sredo zvečer s polenom tako hudo pretepla, da so ga morali z rešilnim vozom še ponoči prepeljati v bolnišnico. Hautle je vsled starosti že oslabele, torej se ni mogel surovosti svoje, pijači vdane žene obraniti. Po celi glavi je dobil težke poškodbe. Pripomniti se še mora, da je Hautle že letos drugokrat v bolnišnici zaradi prevelike ljubezni svoje „boljše“ polovice.

Izpred sodišča. Radi mejnega kamna sta se sprla 40letni posestnik Jožef Trunk in Franc Valenko. Med prepriom je Trunk pograbil Valenka, ga vrgel ob tla in mu polomil mazinec leve roke. Trunk je dobil radi pregreška težke telesne poškodbe 6 tednov zapora poostrenega z jednim postom vsacih 14 dni. — Posestniška hčerka Helena Sorko je bila radi častikraje obsojena na 4 dni zapora in povrnitev stroškov Rozaliji Vrbeč v znesku K 58.24. Da bi se temu ognila in bi ji ne bilo treba plačati stroškov je vzela iz hranilnice svojo prihraniko v znesku K 275.24 in izjavila pred sodnijo, da nima nič svojega denarja. Radi te goljufne izpovedbe je bila obsojena na dva meseca težke ječe, poostrene z jednim postom vsacih 14 dni.

Tržne cene v Mariboru za 50 kg. Pšenica K 13.—; rž K 8.—; ječmen K 8.50; oves K 8.50; koruza K 8.75; proso K 9.50; ajda K 8.50; seno K 5.50; ržena slama K 4.50; bob K 12.—.

Celjske novice.

Ljubiteljem narodnega izdajstva. Dne 12. septembra priredijo slovenski liberalci veliko „narodno“ veselico. Pripravlja se veliko presenečenje. Razstavljeno bo ono pismo, v katerem so liberalci prosili Hans Woschnagga, naj jih podkupi. Hans Woschnagg bi naj dal denar, liberalni listi pa bi molčali o njegovem sokolstvu. Nadalje bo razstavljena tudi kranjska nemško-slovenska pogodba, na kateri je podpisal veliki Slovan Ivan Hribar. Vse, kar ljubi narodno izdajstvo, se bo ndeležilo veselice.

Kresnikova afeta pri belem volu. Meščanski učitelj Kresnik je hotel prenočiti v hotelu „Pri belem volu“. Pripeljal pa je seboj nedovoljno spremstvo, vsjed česar mu je gostilničar pokazal vrata. — Kakor čujemo, izgubi Kresnik učiteljsko službo. Službo učitelja slovenščine za Nemce dobi torej nov učitelj, slovenščino za Slovence pa še obdrži vpokojen učitelj Novak.

Slovanski gostje „Pri belem volu“. Te dni se mudi v hotelu „Pri belem volu“ neki plemič iz St. Peterburga in neka poljska obitelj. Po 10 dnevnem bivanju v Celju odpotujejo v Prago.

Sedanfeier. Pri tej slavnosti je imel govor dr. Juri Skoberne, ki je slovenskega pokoljenja, kakor Hans Woschnagg.

Prememba posesti. Vilo „Lydia“, prej last Walanda, nazadnje last dediča Nemca Ferjana, je kupila neka nemška zasebnica. Vilo „Cairo“ je kupil g. Volovšek. Vila „Sanneck“ je na prodaj za 54.000 kron.

Protestant Stiger kupuje. Gustav Stiger kupuje Pallosovo hišo — gostilno. Prej je bila na tem mestu stara gostilna, kamor so radi zahajali Savinjski splavarji. Pod Pallosom je postala gostilna nemško-nacionalna, pa postala protestantska. Stiger ima torej zdaj protestantsko trgovino na glavnem trgu, protestantsko žganjarno v gospodski ulici in protestantsko gostilno pri Pallosu s protestantsko Herzmannovo hišo na glavnem trgu, sam pa stanuje v drago kupljeni vili na koncu Ljubljanske pester. Slovenci krasno skrbijo za Nemce!

Kdo je protestantski dopisnik? V celjski yahtarici napada neki protestantski dopisnik oo. kapucine. Pri tem rabi izraze kakor „Römling“, „Schoß der papstkirche“, „braune Kirchenbrüder“, „Erbteil beluxeln“. Cela stvar je neresnična. Zanimivo pa bi bilo vedeti, kdo je poslal dotično notico. Dopisnik se izda kot priden čitatelj katoliškega lista „St. Bonifatius“.

Pred upravnim sodiščem na Dunaju se vrše 15. septembra obravnave E. Hausenbichler in dr. J. Sierneca v Celju ter celjske mestne občine proti namestništvu zaradi volitev v okrajni zastop.

Vpisovanje učencev na c. kr. samostojnih nemško-slovenskih gimnazijskih razredih v Celju se bo vršilo za prihodnje šolsko leto 1909—10 za prvi razred dne 16. septembra od 8. — 10. ure dopoldne. Sprejemne skušnje se prične dne 16. septembra ob 10. uri dopoldne. Oni ki hočejo biti vpisani, morajo priti v spremstvu starišev ali njih namestnikov in

morajo prinesiti seboj rojstni list in ostala šolska spričevala.

Ptujske novice.

Esperantski večer v Ptuj. Se par dni in zopet se zbira esperantisti na svojem kongresu. Ze petič se zbirajo pristaši mednarodnega pomožnega jezika esperanta, da pokažejo vsemu svetu, da je problem, ki je tri učenjakom glave toliko let, rešen, da je esperanto edino prava rešitev. Na tisoce se jim popelje tje daleč na Spansko, da manifestirajo za mir, za slogo. Mi Slovenci smo ubogi, ne moremo poslati zastopnika v daljno Barcelono. Kljub temu je naša dolžnost, da sodelujemo pri kulturnih vprašanjih, ki se tičejo vsega sveta in ne samo naše ožje domovine. Esperantsko gibanje je izšlo iz Slovanov, rus je slavn izumitelj tega genialnega jezika. Sodelujmo torej tudi Slovenci po svojih močeh pri tem velikanskem delu, ki ima idealni cilj, odstraniti jezikovne zapreke, ki ločijo narode med seboj. Ker nam torej ni možno poleteti na Spansko in da se postavi temeljni kamen esperantskemu gibanju na Slovenskem, stopijo slovenski esperantisti dne 19. septembra t. l. prvič javno pred občinstvo ter prirede svoj prvi esperantski večer. Slavn Narodni čitalnici pa bodi izrečena na tem mestu javna zahvala, da je omogočila to prireditev z brezplačno prepustitvijo čitalniških prostorov. Motil bi se, kdor bi mislil, da ga hočemo dolgočasiti ta večer z učenimi razpravami o možnosti in potrebi svetovnega jezika. Naš namen je le, vzbuditi v najširših slojih zanimanje za esperanto in to potom prijetne domače zabave. Za danes omenimo iz programa le toliko, da se bo igrala veseloigra, ki nas povede v leto 2000 po Kr. Kdo bi ne bil radoveden, kako bo izgledalo v našem staroslavnem Ptuj čez dobrih 90 let. Gotovo ste radovedni tudi vi. Torej na svidenje dne 19. sept na esperantskem večeru v Ptuj! Slavna društva v Ptuj in okolici pa prosimo, da se ozirajo po možnosti na našo prireditev.

Odlikovan je bil v Ptuj mizarski pomočnik Rozman za zvesto službovanje z srebrno medaljo in diploma stajerskega obrtnega društva v Gradcu. Rozman je že 27 let v delu pri enem in istem mojstru Kraterju v Ptuj. Odlikovanec je dobil ob tej priliki tudi denarno podporo iz mestne blagajne ptujske.

Nedeljska slavnost odpovedana? „Grazer Tagblatt“ poroča, da je nameravana slovenska narodna slavnost, ki bi se imela vršiti v nedeljo 5. septembra v Ptuj, odpovedana. Slovenski listi o odpovedi še niso prinesli nobenega poročila.

Ptujski okrajni zastop je prosil pri deželnem odboru za znaten kredit za popravilo cest v Ljutomer in na Polenshak.

Občinski svet ima v torek 7. septembra ob 4. uri popoldne javno sejo.

Drugi kraji.

Jarenina. Dolžnost nam je, da se v skromnih besedah iskreno zahvalimo vsem rodoljubom, ki so le količkaj pripomogli, da se je dne 22. avgusta tako svečano izvršil „Šentiljski dan“ v Jarenini. Zlasti se zahvaljujemo voditelju veselice odbora, č. g. kaplanu Lasbacherju, požrtvovalnim obitelji (Slekovec, Supanič, Cvilak, Lenjak, Zugman, Šparl, Sekol, Venger in Rues, za razne blage darove, preč. g. dekanu Čičeku za vodstvo domačega, in vič. g. kaplanu Bosina za vodstvo šentjurskega, g. organistu Knupležu za vodstvo šentjakobskega pevskega zbora, vrlim mariborskim pevcem, slavnim mariborskim veteran-ski godbi (ki je igrala večinoma slovenske komade). Posebna zahvala pa gre neustrašenim in vrlim mariborskim Orlom, ki so s svojim nastopom čast dneva še povečali, vsem domačim diletantom za njih sodelovanje pri veselici. Načalje se zahvaljujemo vrlim jareninskim mladeničem in narodnim mladenkam za krasne priprave na veselicnem prostoru in izbornu postrežbo v nalašč ta dan postavljeni narodni kavarni. Zahvaljeni naj bodo tudi vsi cenjeni gostje, ki so prihiteli od blizu in daleč v častnem številu (okoli 1500), in s svojo udeležbo pripomogli k čistemu dobičku 400 K, kateri denar se je že izročil obmejnim bratom. Naj ostanejo vsi dobri vtisi slavnostnega dne pri vseh udeležencih v trajnem spominu. Bog in narod! — Za bralno društvo v Jarenini Franc Rošker, l. r., predsednik; Franc Šparl, l. r., tajnik.

Razvanje pri Hočah. Dne 30. m. m. so se vršile dopolnilne volitve v krajni šolski svet, v katerem je 22 let znani Martin Pukl p. t. Kreutzwirt, ošterjaš v Razvanju dominiral. Izvoljeni so bili gg. Peter Trinko, (11 glasov), Miha Kalc, (8 glasov), in Franc Černe, (7 glasov). Kakor se vidi so se Razvajnčani zdramili da so Martin Pukl-na, znanega Malik-ovega agitatorja iz krajnega šolskega sveta za vselej izbačili.

Razvanje pri Hočah. Provizorični učitelj Anton Legat toži gosp. Petra Trinko in Frica Rata zaradi žaljenja časti. Ena obravnava že je bila, pri kateri sta obtoženca rekla, da bodoeta resnično dokazala, in da se naj obravnava za zaskrbljenost priče katere sta imenovala, preloži, kar je tudi gosp. sodnik dopustil. Zaradi te tožbe so Razvajnčani strahovito razburjeni, in pričakujejo nestrpno prihodnjo obravnavo.

Pravljica. Bil je — baje — nekđaj na svetu učitelj-vzgojitelj mladine, svečenik prosvete. Ino se je nekoč po dal v ugledno hišo, pa dejal umni gospodinja: „Če boste Vi še dalje delali na to, da Vaš mož

ne bo liberalno volil, poskrbim, da noben Vaš sorodnik ne prestopi več praga Vaše hiše.“ Tako pa enako je širil omiko pa ljubezen ino srečno zadovoljnost od hiše do hiše. Baje — nekđaj — nekje . . .

Zgradba uradne hiše v Konjicah. Okrajno glavarstvo v Konjicah je povabilo trško občino Konjice na pogovor radi zgradbe uradne hiše in potrebnega prostora. Občinski odbor je radi tega sklical vse trške volilce na sejo. Predlog župana Kovačiča je pogorel in sprejel se je predlog občinskega svetnika Rupnika, da se naj zgradi občinska hiša v gornjem delu trga na župnijskem zemljišču prav v bližini župne cerkve. Predlog je bil sprejet z veliko večino proti 5. glasovom županove stranke.

Vitanje. V naši fari Vitanje in Stranice hodi neki stari gospod ter po v.s. ki cent kupuje in obeta plačati zemljišča kmetom, se ne ozira, ali je ravno ali brežno posestvo, je gozd ali brez gozda. Okoli 20 kmetov mu je že roko dalo, ki so njegovo obljubo potrdili. Pogodba se bo delala koncem oktobra t. l., tedaj se bo tudi denar štel. Dotični gospod pravi, da je poslan od vojnega ministrstva, da kupuje za c. kr. vojaški erar. Ali misliti je, da je društvo Südmark tukaj. Pri nas dela stvar velik šum. Opomba uredništva: Naj županstvo zahteva od moža, da se legitimira, če se noče, naj ga naznani orožništvo.

Grize. Dne 31. avgusta bila je volitev novega župana. Izvoljen je vrli gostilničar in posestnik g. Stefan Pukl, za prvega svetovaleca pa prejšnji župan gosp. Alojz Suler. Oba dva zvesta in odločna pristaša Kmečke zveze.

Novacerkev. Prav toplo moramo pohvaliti požrtvovalna dekleta, ki so 20. avg. v tukašnem katoliškem bralnem društvu prav izvrstno uprizorila lepo igro „Sveta Cita“. Pri vajah so si prizadevale proučiti vse podrobnosti, kar se jim je posrečilo popolnoma. Ne vemo, katero bi bolj pohvalili. Vse so igrale, kakor da bi že bile vajene odra. Mnogi gostje so izjavili, da so bili presenečeni. Posebno jim je ugajalo lepo ubrano petje. Pa ni čudno, da se je lepo glasilo. Pouk je bil natančen. Obeta se nam zopet nekaj zanimivega. Če bo vsaj približno tako lepo, kakor je bilo to, bomo pač zadovoljni. S pohvalo ne bomo štedili. Le pogumno naprej po poti pravi! — Udeleženeec.

Kozje. V četrtek, dne 2. septembra se je vršila prva seja novoizvoljenega okrajnega zastopa kozjanskega. Od 32 udov jih je prišlo 30. Enoglasno sta bila izvoljena načelnikom dosedanj vič. g. dekan Tomažič in namestnikom dr. Fr. Jankovič. V isti lepi slogi se je vršila tudi volitev okrajnih odbornikov gg.: Jakob Bovha za veleposestvo, Martin Jug za veliko industrijo, g. dr. Jos. Barle za trge, Jožef Jazbinšek, župan v Loki za kmečke občine in dr. Franc Jankovič in župan Janez Šerbec iz Velikega Kamna iz plenuma. Živela disciplina v kozjanskem okraju!

Brežice. V občini Globoko je zadnji čas gospodaril nek kurji tat. Raznim posestnikom je bilo ukradenih nad 50 kur. Tat, nek zidarski pomočnik, je takoj, ko se je vpeljala preiskava, izginil.

Brežiški okraj. Društveno življenje napreduje pri nas v zdravi smeri. Izobraževalno društvo v Brežicah vkljub nedostatkom radi prostorov vedno napreduje in se lepo razvija; snuje se enako društvo v Articah, v Koprivnici in Pišecah, v Rajhenburgu. Nam celo pripravljata neko posebno presenečenje: Sobota komaj čaka vzbujenja iz nezdravega mrtvila — mladinsko navdušenje se širi vedno bolj, in upamo, da se bo na mladeniškem shodu, ki se bo vršil tekom tega meseca v Brežicah, raznelo v močnejši plamen. Mi gremo naprej . . .!

Koroško.

Sveče v Rožu. Ustanovni shod Kat. slov. izobraževalnega društva „Kočna“ v Svečah je nepričakovano sijajno uspel. Udeležencev je bilo iz vseh strani, gotovo čez 300 ljudi. Zborovalna dvorana je bila s slovenskimi trobojnicami okrašena in vzadi na steni je visela med zelenimi vencmi podoba prvoboritelja Koroške — rojaka Svečana — Andreja Einspielerja. Shod se je vršil docela mirno in dostojno. Govoril je prvi g. F. Terseglav iz Ljubljane o narodnostni misli in o izobrazbi, ki je potrebna slovenskemu ljudstvu. Dr. Arneje je v poljudni in humoristični obliki razkazoval združenja in priporočal značajnost, ki mora biti znak vsacega Rožana. V društvu naj se goji tudi ljubezen do rodne zemlje in globoko versko prepričanje. G. Fr. Čebul iz Jesenic je v ognjevitem govoru priporočal delavcem samoizobrazbo, kot samopomoč proti kapitalizmu. Vsa čast gre tamburaškemu zboru, ki je svojo nalogo privrati prvo izborno rešil. Društvu je pristopilo prej že 120 članov.

Südmarka na Koroškem. Na Koroškem se ustanovi Südmarkgau, ki bo obsegal vse njene dosežanje podružnice, ki so bile še raztresene po deželi. Südmarkgau bo obsegala Celovec, St. Rupert, Borovlje, Železno Kapijo, Velikovec, Poreče in Blatni grad. Vsega skupaj ima 2039 udov in precej denarnega dohodka, ker dobi podporo od zunanjih podružnic, ki prav pridno nabirajo denar za njo. Z nabranim denarjem prekopujejo potem tudi slovenska posetva po Koroškem.

Bolgarski car se je mudil na Koroškem in se je zelo odlikoval po radodarnosti. Razdelil je mnogo odlikovanj med razne osebe v podobi redov in naprsnih igel. Voditelj okrajnega glavarstva v Spittalu je dobil križec bolgarskega narodnega civilnega služnega reda.

Nemško „narodno“ pesem iščejo po Koroškem. Za to se je sestavil poseben odbor, katerega člani imajo pa sama slovenska imena. To je značilno za

Nemce na Koroškem. Smo radovedni, če bodo ti tajepohrustarji našli nemško narodno pesem, akoravno jo iščejo z elektriko po dnevi.

Kranjsko.

Zborovanje Slomškovke zveze se je vršilo v četrtek dne 2. septembra na Brezjah ob nepričakovano veliki udeležbi učiteljev. Navzoči so bili poslanci Pogačnik, Demšar, Lavrenčič, Mandelj, Kavnikar, zastopniki dijaštva, Orlov, goriškega učiteljstva. Govori so bili zelo zanimivi. Ljudstvo je veselo nazdravljalo slovensko-krščanskim učiteljem, ki imajo vzgojo njih otrok v rokah. Zanimivo je bilo videti kako globoko je prodrla že krščansko socialna misel med učitelji. Kmalu bo napočil dan, ko bo triumf liberalnih vzgojiteljev mladine pokopan za vedno.

Komerz na čast katoliško narodnih dijakov se je vršil v sredo 1. septembra v Unionu. Na tem častnem večeru so posetili dijake vladike: premil. g. Stariha iz Amerike, knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič in škof dr. Mahnič, oba častna člana „Danice“. Komerz se je sijajno izvršil. — Med komerzom so liberalci izvršili lopovski čin, ki ga je mogoče le brezverski in brez značajni liberalni potepuh. Neko človeče se je priplazilo v garderobo, pometal pevecem in pevkam „Ljubljane“ skozi okno več klobukov in en površnik, več slamnikov polomil, nekaterim klobukom iztrgal podvleko, in nekaj ženskih slamičkov razrezal in raztrgal! Štiri klobuke je še policija drugi dan našla na sosednem vrtu. Takega zlobnega početja so zmožni pač samo inteligentni pristaši svobodne misli v Ljubljani. S tem telovajskim činom nad lastnimi brati so liberalci Ljubljane pokazali, da niso vredni poštene besede in pogleda več. Boj takim telovajem dokler ne podležejo popolnoma. Usmiljenja niso vredni.

Kranjec radi vohunstva prijet v Srbiji. V trdnjavi Sabeu so prijeli Alojzija Mesarja iz Bohinjske Bistrice, ker je na sumu, da je vohunaril po Srbiji za časa vojne nevarnosti. Pri njem so dobili mnogo kompromitujočega gradiva in dokazov.

Primorsko.

Goriški agrarci, ali bolje rečeno liberalci pod tujo krinko, so bili po njihovem zadnjem glasilu z dne 26. avgusta strašno razkrinkani. Sedaj, za volilni boj se postavljajo kot najboljše katoličane pred javnostjo. Kakšni pa so v resnici, so pokazali ravno v omenjeni številki njihovega lista „Kmečkega trobila“. Prinesel je namreč dolgo notico, v kateri slavi samoumor profesorja Gumplovicza, sledeče: Neustrašeno je zrl ta drzni starček smrti v obraz. (Torej pri popolni zavednosti je storil zločin samoumora.) Ko je čutil, da nima več moči za delo, storil je to, kar slavi nemški prostomislec Nietzsche za umetnost! Umrl je v pravem času! — Torej po glasilu stranke, ki hoče veljati sedaj za katoliško, je samomorilec nekaj umetnik, ki izvrši hvalevredno in junaško delo. „Kmečki glas“ torej vsakemu nasvetuje, naj si konča življenje, ako nima več moči za delo, in naj sledi nauku največjega bogotajca Nietzscheja. To pa neče priznati, da to prvič najbolj nasprotuje katoliškim načelom, drugič pa, da so samomorilci največji strahopetci, ki se bojijo kot zajci življenja in trpljenja. To so torej katoličani. Njih glasilu jih je torej samo razkrinkalo, pristaše Nietzschejeve morale in Svobodne misli.

Kolonski shod. V nedeljo dne 29. avgusta so imeli v Gaberju pri Slencu velik kolonski shod, katerega se je udeležilo nad 400 ljudi. Na shodu sta govorila državni poslanec Fon, ki je govoril o korakih vlade za rešitev kolonskega vprašanja. Grajal je strahovito liberalce in ž njimi zvezane agrarce, ki se nočejo priklopiti tej akciji. Dr. Pavlica je pa zborovalce bodril za uresničenje krasnega krščansko socialnega programa.

Socialni demokratje na Goriškem so že razglasili svoje kandidate delavske stranke za deželno zbornice volitve. Ti so: Dr. Henrik Tuma, odvetnik v Gorici, Josip Marica, kamnosek v Nabrežini in Anton Vrčon, posestnik in trgovec v Škriljah-Dobravljah.

SOMIŠLJENIKI, agitirajte za „Stražo“. Skrbite, da dobite kar največ naročnikov. „Straža“ stane do konca leta 4 K. Zahtevajte odločno po vseh gostilnah „Stražo“. Posnemajte v tem oziru naše nasprotnike. Vsi na delo za razširjenje „Straže“. Če eden ne zmore cele naročnine, naj stopita dva ali trije skupaj.

Narodno-obrambno delo.

Katoliški dijaki pri narodnem delu. Na obecnem zboru „Slovenske dijaške zveze“ je predsednik cand. iur. Marko Natlačen, med drugim poročal tudi o narodno-obrambnem delu katoliško-narodnega dijaštva. Poročilo se glasi:

„Pri delu med ljudstvom smo stopili en korak dalje tudi s tem, da smo pričeli z obrambnim delom. Prevezli smo na željo S. K. S. Z. v Mariboru faro

Št. Ilj v Slov. Goricah. Naši uspehi niso veliki, ali več dosežemo, ko bo naše delo sistematično urejeno. V ta namen smo skrbeli, da pride v letošnji dijaški koledarček o obrambnem delu s posebnim oziranjem na dijaštvo razprava, zato smo postavili tudi na program današnjega obnega zbora predavanje tov. Ogrizka v tem predmetu in v ta namen je tov. Ogrizka tudi potoval 14 dni po štajerskih obmejnih krajih, da se informira o tamošnjih razmerah. O tem prevažnem vprašanju se pri nas še ni napisalo ni enega temeljitega članka, šele v zadnjem času je prinesel nekaj temeljitih člankov „Slovenec“, dočim so vsi drugi spisi po listih, in naj si je to tudi „Branik“, le pabarki. Zato upam, da se bo javnost z današnjim predavanjem in člankom v koledarčku intenzivneje bavila. — Naj preidem k poročilu o našem obrambnem delu samem! V bratskem društvu „Zarji“ se je ustanovil v jeseni obrambni odsek pod vodstvom tov. Česnika, ki si je postavil nalogo, zbirati podatke in proučevati potrebe v Št. Ilju ter storiti vse, kar je v naši moči za njegovo rešitev. Obrambni odsek je bil zastopan trikrat pri seji S. K. S. Z. v Mariboru, kjer se je obravnavalo o obmejnem delu. Z vrhim šentiljskim mladeničem, organizatorjem štajerske moške mladine, sem bil tudi sam med letom v stalni korespondenci.

Naročili smo za ljudstvo v Št. Ilju 35 listov in sicer 20 „Slov. Gospodarja“, 15 „Našega Doma“. Kupili smo novih knjig za društveno knjižnico v Št. Ilju za 54 K, za društvene potrebe, kakor stanoarino itd. smo prispevali 80 K; za društveni dom smo dali 10 K. Pred Božičem smo razposlali po vsej Slovenski 700 oklicev, v katerem smo naslikali obupno stanje slovenskega ljudstva v Št. Ilju in prosili pomoči za zidavo Društvenega Doma. V svoji velikonočni številki je prinesla praška „Union“ znani oklic S. D. Z. na krščansko-socialne Nemce, ki je vzbudil v javnosti precej zanimanja. Razvnela se je radi tega oklica zlasti živahna polemika med krščansko-socialno „Reichspost“ in „Alldeutsches Tagblatt“. Vsebinsko te polemike je prinesla „Zora“ v majevi številki. Oklic je priobčila tudi znana poljska revija „Swiat Slowianski“. Kakor sem dobil poročilo iz Št. Ilja, oklic ni ostal brez uspeha.

V Pliberk na Koroško smo poslali tri zavoje knjig v teži 17 kg. Plačali smo tudi zavazo knjig, ki so jih nabrali dijaki v tukajšnjem Alojzijevešču in odposlali v Pliberk.

Da bo zanaprej naše obrambno delo bolj sistematično in živahnije, je nujna potreba, da se konstituirajo v jeseni v obeh naših akad. društvih obrambni odsek, istotako tudi v semeniščih, kjer je po več naših članov. Vsak tak odsek naj bi prevzel po eno obmejno faro, na katero bi obračal svojo posebno pozornost, skrbel za knjižnico, organiziral pošiljanje prečitanih časopisov in listov, nabiral natančnejše statistične podatke in opozarjal po listih na nevarnost.

Tako tedaj delajo naši katoliški dijaki v narodnem oziru, in zato se ni čuditi, da jih izdajalski liberalci ljuto sovražijo in nesramno napadajo po svojih umazanih listih. Pravo narodno-obrambno delo našim liberalcem ne diši, ker se rajši nudijo narodnim nasprotnikom v podkupovanje in podpisujejo izdajalske pogodbe ž njimi. In prav iz tega vzroka smešijo in napadajo tiste, ki delujejo v pravem narodnem duhu. Sramota takim ljudem!

Bralnemu društvu v Jarenini čast! Na šentiljskem dnevu, ki ga je priredilo dne 22. avgusta, je iznašal čisti dobiček 400 K, katerega je omenjeno društvo izročilo za šentiljski dom. Iskrena hvala! Bratska društva posnemajte!

Za šentiljski dom so darovali: g. Jos. Gselman, krčmar v Hočah, 5 K kot skupiček za en roj; čč. gg. Škofič Marko 10 K; Kelemina Matija 20 K; Vračko Evald, župnik v Št. Ilju, 20 K; Krajnc J., kaplan v Hočah, 20 K; Golob Miha, kaplan v Št. Ilju, 20 K.

Za „Sklad obmejnih Slovencev“ so nadalje darovali sledeči rodoljubi: Hranilnica in posojilnica Kamnik, 100 K; Srebrni mašniki zbrazi dne 19. avgusta na Brezjah, 60 K; Župnijski urad Slivnica pri Mariboru, 22 K; Samostan oo. karmelitskih, Gorica, 25 K; Katarina Kopše, Žire, 20 K; H. Crnigoj, vikar, Lokavec, 20 K; Fr. Krek, župnik, Vranjapeč, 20 K; Fr. Dolinar, dekan, Ribnica, 20 K; Jos. Borštnar, župnik na Raki, 20 K; Filip Rudolf, Črni Vrh, 20 K; župnik Val. Weiss iz Žitarevasi na Koroškem, dekanija Dobrlavas je poslale 235 kron od nastopnih po 20 K: Rok Tojntko, provizor, Matija Radl, inf. prošt, Fr. Petek, komendant, Al. Hutter, župnik, Ivan Hutter, profesor, V. Poljanec, župnik, Jer. Pšeničnik, župnik, Janez Boštjančič, župnik, Anton Benetek, kaplan, Val. Weiss, župnik; Matevž Germ, župnik, 5 K; Václav Čeh, župnik, 10 K; Val. Mörtl, kaplan, 10 K; Miroslav Malgaj, provizor, 5 K; Jožef Svatok, župnik, 5 K. Nadalje so v sklad obmejnih Slovencev darovali: M. Poljak, župnik, Ajdovec, 2 K; Simon Tomažin, Ljubljana, 2 K; Ivan Golihleb, trgovec, Polzela, 1 K; Anton Plesničar, župnik, Lokve, 5 K; Alb. Pravet, kaplan, Podbrezje, 2 K; S. k. izobraž. društvo v Novaki p. Cerkljo, 5 K; Ivan Nagel, župnik, Selo (Koroško), 10 K; J. Križnar, trgovec, Ljubljana, 3 K; Peter Režek, župnik v pok., Litija, 5 K; A. Črnigoj, sodni oficijal, Vipava, 2 K; Katoliško narodno dijaštvo, Novo Mesto, 10 K. Delajte in zbirajte za „Obmejni sklad“ kakor marljiva čebelica. Ne izabite, da s tem pomagata zidati temelj svojemu lastnemu narodu. Na noge toraj, meji slovenske domovine na pomoč! Nikdo naj je zaostane! Vsi na krov!

Češki kat. shod.

V Kraljevem gradu se je vršil dne 28. avgusta velik shod katoliškega prebivalstva češkega. Celo slavnostno zborovanje se mora imenovati naravnost delavski dan, kajti razdeljeno je bilo v delavski shod in v shod obrtnikov ter madine. Takoj po slavnostni maši so se zbrali k seji predsedniki in zaupniki krščansko socialnih češkoslovanskih delavskih organizacij. Popoldne se je vršil delavski shod, ki je bil naravnost impozanten. Istotako se je izvršeno obnesel shod obrtnikov, kjer se je razpravljalo o bodočnosti malih obrtnikov, o samopomoči, podporni akciji obrtnikov, o njih krščanski organizaciji itd. Naš državni in deželni poslanec dr. Krek je pozdravil shod v imenu katoliško narodnih Slovencev, jih spodbujal za organizacijo delavstva in jih v ognjevitom govoru navduševal za krščansko socialno akcijo. Zborovalci so bili tako navdušeni, da niso mogli prenehati s ploskanjem, ovacijami in živijo klici.

Veleizdajniški proces.

Predsednik nadaljuje zaslišanje prič, ki so bile še od sodišča na predlogo zagovornikov poklicane, da izjavijo svoje mnenje glede raznih obtožencev.

Priča Pavel Batušič mesar v Glini izjavlja, da so v njegovo gostilno često zahajali Rebrača in Končar, a nikdar ni slišal govoriti o tem, da bi kedaj kdo od njih hvalil Srbijo, ali pa dejal, da je to srbška zemlja. Mogoče da so govorili kedaj o tem, ali on tega ni slišal, ker ima dosti opravka z mesarijo in gostilno.

Priča Gjuro Vukič iz Cerkvenega Boka izjavlja pod prisego, da pozna Sima Turajlijiča, kateri mu je pravil, da je naznanil banu pet občanov radi veleizdaje samo zato, ker so mu nasprotovali pri raznih občinskih poslih.

Priča Jakob Vajsenstern, mesar in gostilničar iz Gline je izpovedal, da pozna pričo Bižala in Rebrača ter Končarja, ki so vsi zahajali tudi k njemu v gostilno. Ne spominja se pa, da bi oni bili v kaki večji družbi prišli kedaj v gostilno. Nikdar ni slišal, da bi Končar govoril obtežilne besede: Tu je Srbija in kralj Peter bo nad nami zavladal.

Priča Nikolaj Čipić pozna obtoženega Mitriča kot velikega pristaša Srbov v Davoru. Videl pa ni nikdar kaj sumljivega pri njem, tudi to ne, da bi on vozil iz Nove Gradiške v zabojih naloženo streljivo in puške.

Okrajni pristav Kučević v Okučaninu je bil na nekem Pribečevićem shodu v volilnem času, pa ni ničesar protipostavnega slišal ali videl. Pribečević je pač dejal, da se bojujejo Mažari in Hrvatje proti nemškemu nasilju, a Srbe ni ničesar omenjal. Inženir Cvetko Vuršter iz Otočca tudi ni ničesar slišal o tem, da bi Svetozar Pribečević deloval na neslogo med Hrvati in Srbi.

Priča Jakob Krznar iz Dubice pozna Gjura Heraka in se spominja, da se je sestal nekoč ž njim v gostilni. Slišal pa ni da bi Herak dejal, da ima rajši Karagjorgjeviča in Srbijo, kot pa našega cesarja.

Serdarovicu iz Dubice ni nič znano, da bi gozdar Mojo Hrvačanin razdeljeval slike kralja Petra. Orožniški postajevodja Janko Dobič je bil za časa nemirov radi srbške zastave v Gjulovcu in so bili seljaki takrat oboroženi, pa samo po noči. Pravili so, da so samo radi tega prišli vsi oboroženi v Gjulovac, ker se je dr. Miokoviću pretilo, da se mu poruši njegova hiša.

Redar Dragičević Velimir iz Gjulovca veli da je on na cesarjev rojstni dan razobesil eno hrvaško in eno srbško zastavo. Prišel je pa k njemu priča Freund in rekel, da mora spraviti srbško zastavo. On pa tega ni hotel storiti. Prišli so pozneje oboroženi seljaki, da bi branili dr. Miokovićovo hišo.

Freund pa izpove, da je prišlo ljudstvo z orožjem v roki braniti srbško zastavo ne pa hiše. Sploh je pa vladal v občini nek čuden duh, ki se je nagibal vedno bolj na stran Srbije.

Da bi dr. Mioković hodil okoli po shodih in tam nagovarjal ljudi za Srbijo, ni znano nobeni prič.

Narodno gospodarstvo.

Draginja kruha.

Cela monarhija ječi pod težo visokih žitnih cen, in to v takem času, ko žetev doma ni bila slaba, v sosednjih državah pa zelo dobra. Niso producenti tiisti, ki nastavljajo visoke cene, ampak to so judovski spekulanti, ki, podpirani od svojih časnikov in tendencioznih notic poljedelskega ministrstva v Budimpešti, oškodujejo konzumente, kakor tudi v prvi vrsti producente, in pri tem zvrčajo vso krivdo na svoje žrtve.

Terorizem, katerega izrabljajo judovsko-ogrski velešpekulanti na škodo žitnih pridelovalcev kmetov in kupujočega občinstva, je postal že skoraj neznošen. Že tedne sem se kupuje na budimpeštanski borzi samo inozemsko žito (rumunsko, srbsko in rusko). Vsaka ponudba ogrskih poljedelcev se kratkomalo odbije. Komisionarji razpošiljajo po dvakrat na teden pisma na svoje prodajalce po deželi, v katerih jim naznanjajo, da bodo cene takoj padle za 2 do 3 kro-ne, ako pride le domača pšenica na trg v Budimpe-

što. To je naravnost nečuven škandal za pošten žitni trg. Sedaj ko je trg prenapoljen s tujimi žitnimi pridelki, se morajo ti prej poprodati, seveda z visokim dobičkom borzijancev-spekulantov, potem pride šele na vrsto domače žito. Tako delajo tudi ostale štiri ogrske borze po deželi. Toliko časa, kot se bodo cene držale na višini, se bodo poljedelci zadržali popolnoma mirno, ker še vedno upajo na dobiček za svoj pridelek. Ali oni rabijo vendar denar, zato morajo jemati predujme, ali pa svoj pridelek prodati „provizorično“ gotovim prekupcem, za kar se jim izplača 70 do 80% tržne cene. Kdor pri poljedelcih o tej stvari natančneje povpraša, bo povsod slišal zabavljice in tožbe zoper te nečedne in nezdrave razmere. Za prisiljen predujem morajo plačevati pa še povrh neznosne oduške obresti v podobi provizijskih in koncesijskih pristojbin.

Budimpeštanski krog spekulativ misli tudi v naši državni polovici upeljati isti umazani in nezdravi sistem. Cene moke in kruha se višajo mesec za mesecem in kmalu bo prišel čas, da si ubožec ne bo mogel kupiti niti vsakdanjega kruha, saj si ga že sedaj itak komaj kupi. Državno oblast čakajo tukaj jako hvaležni delokrogi, in morala bo nekaj storiti, da se to odpravi in slabo stanje izboljša. Ona ima moč v rokah, da lahko raztrga železni krog spekulativ po žitnih borzah; kmet bi potem dražje prodal svoje žitne pridelke, kot pa za sedanjo slepo ceno, in kruh bi postal za revnejšega tudi zopet po stari ceni. Eno pa je, ako se hoče država rešiti gospodarske krize, da neusmiljeno odpravi sedaj vladajoči sistem žitnega trga. To je ona primorana storiti za svoje državljane.

Štajerski vinogradi okuženi. Štajersko namestništvo je obvestilo nižjeavstrijsko, da so štajerski vinogradi sedaj popolnoma okuženi od trtne uši. Na Nižjeavstrijskem se dela sedaj na to, da se otvori prost promet med okuženimi okraji na Štajerskem in Nižjeavstrijskem.

Podraženje kave. V Gradcu so po nekaterih kavarnah zvišali cene črni kavi radi električne razsvetljave, režijskih izdatkov itd. To podraženje so napravili kavarnarji na svojo roko. Podražile so kavarne: Evropa, Kaiserhof in Thonethof.

Razgled po svetu.

Severni tečaj dosegel? Iz Lerwicka poročajo, da je prišel s parnikom „Hans Egede“ tjakaj potovalec Zveznih držav ameriških dr. Cook, ki je na severni ekspediciji dne 21. aprila 1908. leta dosegel severni tečaj. Dr. Cook je prišel meseca majnika letos od rta Jorka v Upernivik. Eskimovec potrjuje to vest od Coocevega potovanja, kot popolnoma resnično. Seveda se mora to velezanimivo vest registrirati z veliko rezervo.

Daneč nam za vzgled. Danska deželna razstava v Aarhusu vzbuja pozornost sveta. (To je po 20 letih prva danska razstava, na kateri je videti, kako neizmerno se je Dansko razvilo v poljedelskem in industrijskem oziru. Znano je, da stoji Dansko, kar se poljedelstva, in še posebno živinoreje tiče, na čelu vseh civiliziranih držav. Danski poljedelec se ima za to zahvaliti svoji pridnosti, delavnosti in nadarjenosti v prvi vrsti poleg tega pa tudi izbornim in mnogoštevilnim ljudskim in visokim šolam, na katerih je bil vzgojen po načelu: „pomoč, samopomoč“, to je, na kateri je bil naučen, ne zanašati se na druge, ampak le na svoje primerno vzgojene in izvežbane moči. Teh načel so se poprijeli tudi danski industrijalci in obrtniki in uspeh je bil ta, da je ni več industrijalne in obrtne stroke, v kateri bi bilo Dansko dandanes navezano še na tujino. Da, tudi v industriji in obrti je Dansko danes zavzelo že v mnogih strokah če ne naravnost vodilno, vendar pa častno mesto med velikimi narodi. Omenjamo samo danski porcelan in dansko knjigovodstvo. Krasno razvita je tudi železninarstva industrija na Danskem in se je tudi v tej stroki Dansko popolnoma osvobodilo od inozemstva ter producira doma vse, karkoli potrebuje, od najbolj preprostega orodja, do najbolj komplicirane stroja. Vse to je videti na razstavi v Aarhusu.

S kratka, ta velezanimiva deželna razstava daje priliko, ogledati si življenje in delovanje danskega naroda v poljedelstvu, v industriji in obrti ter si tako vstvariti jasni pregled cele kulture tega malega, a občudovanja vrednega naroda. Pred dobrimi štiridesetimi leti je bil danski narod na bojnem polju pobit. Zmagoslavno Prusko ga je brutaliziralo in nikdo ni ne z mezinem ganil v njega obrambo, zdelo se je, da je izgubljen in da ne bo mogel ubraniti ne svoje državne, ne kulturne samostojnosti. A prišlo je drugače. Ko so ga mogočni tega sveta zapustili, spomnil se je danski narod samega sebe, začel je delati in dvigati zaklade, ki so dosedaj ležali zakopani v njegovem duhu in njegovi zemlji. In danes, po štiridesetih letih stoji ta, 2 in pol milijona duš broječi narod v najprednejši vrsti največjih in najbolje kultiviranih narodov na svetu. Oprostil se je gospodarski popolnoma od tujine, a tudi njegovi umetniki, literati in znanstveniki zavzemajo med umetniki in znanstveniki svetovnih narodov častno, in večkrat vodilno mesto; danski poljedelci so prvi na svetu in učitelji vsem drugim, danska dežela pa, ki je bila še pred štiridesetimi leti med najsiriromašnejšimi, je danes med najbogatejšimi, najsrečnejšimi in najkulturnejšimi deželami tega sveta, da morda prva med njimi (To ču-

do je danski narod izvršil iz svoje moči, brez tuje pomoči, da tudi proti volji, proti intrigam in nasprotstvom mogočnih svojih sosedov. S tem je dal danski narod sijajen vzgled vsem malim narodom, kako morajo delati, da pridejo do svojega cilja, do svobode, do kulturne, materialne in moralne tudi do politične samostojnosti. Tajnost tega vspeha tiči v geslu: „Pomoč, samopomoč“.

Denar iz aluminija. Na Francozskem mislijo upeljati nov denar, ki bi bil čisto iz aluminija. Finančna uprava je že naročila raznim kemikom, naj ji predložijo v praktičnih poskusih svoja izveštja in mnenja, kakor bi se zamenjal težki bakreni denar z lažjim iz aluminija. Radi aluminija še niso na jasnem ali naj bi se rabil pri tem čisti ali pa legirani aluminij.

Hotel posebne vrste so si izmislili zgraditi v Milanu na Laškem. Sezidali so si tam namreč velik hotel, ki bo služil samo tistim gostom, ki se mudijo le med dnevom v mestu in ki se z večerom vračajo zopet iz mesta domov. Zato nimajo hotel nič postelj, ker se po noči nihče ne mudi v njem. Hotel je v sredini mesta, ima velike govorilnice, skladišča za nakupljene stvari došlih gostov, pisalne sobe, kabine za telefon, restavrant in umivalnice. Če se plača samo pol franka, se ima pravico muditi se ves dan v tem hotelu. Hotel se je ljudem zelo prikupil in se lepo rentira. Tudi druga velika mesta bodo zidala take hotele.

Ruska vlada proti pisateljem in časnikarjem. Ministrski predsednik Stolypin je dal zapreti pokojninski zavod pisateljev in časnikarjev, ki je imel svoje podružnice v Moskvi, Rigi, Harkovu, Kijevu in v Kazani. Društvo je štel 2000 članov. Vlada upravičuje svojo odredbo s tem, da je društvo podpiralo tudi osebe, ki so bile politično kompromitirane. — Proti privatnem tajniku grofa Tolstojca je bilo uloženo kazensko postopanje radi razširjanja anarhističnih spisov. Tolstojeva rodbina je ponudila za njega kavetijo, ki je pa bila od sodišča zavrnjena. Tolstoj samem se je prepovedalo zapustiti svoje posestvo.

Veliki nemiri v Pittsburgu v Ameriki. Veliki nemiri so bili v Pittsburgu. Stavkajoči delavci so se vozili po reki s topom, da so onemogočili stavkokažom dohod v tvornice. Ker se blokada ni obnesla, so poizkusili razstreliti tvornico, ali razstrelili so le zid in tvornično pisarno. Tvornico straži 70 konstablerjev in več sto zasebnih uradnikov. Policija je prepovedala nositi orožje. Ob bojih s policijo so bili ustreljeni trije policisti, 7 delavcev, ranjenih je bilo 50 delavcev. Stavkajoči delavci so po večini podaniki ogrske krone.

Zemljišča v Montani. Dne 7. oktobra t. l. bo 70.000 akrov najboljše zemlje v obližju Valier, Montana, odprto za naseljevanje. Zemljo bo dobili po zelo nizki ceni. Z nakupom zemlje se pridobi lastnik tudi pravico do vodnih sil. To novo zemljišče je last Indijancev, katere je država tako zgradila, da se reveži niso mogli dovolj prosto gibati in so jeli počasi ginevati. Ostalim so odvzeli pa še ono zemljo, kar so jo dosedaj posedovali. To je ona pravicoljubnost Združenih držav, da jemlje zemljo pravim lastnikom in jih zatira.

Književnost in umetnost.

Fr. X. Meško: „Obrazky a povídky.“ Pod tem naslovom je izšel II. del Meškovih „Slik in povesti“ (Knezova knjižnica l. 1899) v češkem prevodu, in to v veliki J. Ottovi svetovni knjižnici „Svetova knjihovna“ kot štev. 735—737. Prevod je oskrbel dr. Jos. Pata, z zelo laskavim uvodom pa ga je opremil dr. Jan Machal. Meško je prvi slovenski pisatelj, čigar dela so bila sprejeta v vrsto publikacij tega velikega podjetja, kar je gotovo zanj zelo častno. Cena lični knjižici, broječi 206 strani ter okrašeni s podobo pisateljevo, je le 60 v.

Dr. Leop. Lenard: „Nemščina brez učitelja“ ali „Slovensko-nemška slovnica za samouke“. Založila „Katoliška tiskarna“. Cena 1 K 20 h, po pošti 1 K 30 h. Razmere prisilijo večkrat naše rojake, da morajo po svetu. Mnogo si jih služi kruh med Nemci na Dunaju, na Vestfalskem, v Gradcu itd. Gori navedena slovnica je pisana z namenom, da bi takim irpinom nekoliko pomagla olajšati usodo. Samo ustno občevanje ne zadostuje, da bi se kdo kolikor toliko pravilno naučil tujega jezika. Zato je treba književnih pripomočkov. A naše šolske slovnice so za to skoraj nerabne, ker so razumljive samo, ako jih razlaga učitelj. Druge slovnice, ki bi bila rabna brez učitelja, lahko razumljiva in ne predraga, pa doslej nismo imeli. Gori navedeno delce ima namen, da odpomore tej potrebi in pride na pomoč našim, sočutja zaslužujočim trpinom. Naslanja se radi lažje razumljivosti in večje enostavnosti kolikor mogoče na Ske-ta in Wilomitzerja, toda ima vedno pred očmi slovenskega preprostega delavca. Na znanstveno oceno ne računa, svoj praktični pomen bo pa kolikor toliko dosegla, ker nimamo drugega boljšega dela te vrste. Vsem Slovencem, ki se hočejo učiti nemščine za vsakdanje potrebe in nimajo višje izobrazbe, se ta slovnica najbolje priporoča kot najboljši in skoraj edini književni pripomoček.

Kmetijske razmere na Češkem, je naslov X. zv. „Kmetijske knjižnice“, ki jo izdaja c. kr. kmetijska družba kranjska in ki je ravnokar izšel. Zvezek obsega poročilo o gospodarsko-poučnem potovanju slo-

venskih kmetovalcev na Češko l. 1908., sestavljeno po voditelju potovanja g. c. kr. vinarskem nadzorniku B. Skalickem. Udeleženci potovanja so videli velikanski napredek češkega naroda na polju kmetijstva, tehnike in industrije. Ta napredek posnemati, bodi naša dolžnost, zato je bila upravičena želja, izdati to poročilo v tisku, ki bo udeležence spominjalo na prekrasne vtise, drage bralce pa bo istotako bodrilo k sistematičnemu napredovanju, ki so ga zasnovali bratje Čehi v svoj blagor. Knjiga, ki je opremljena z 32 podobami, se dobiva pri c. kr. kmetijski družbi kranjski po 70 h s poštnino vred. Pri naročitvi je denar naprej poslati.

Slovinci! Slovenke!

Ne pozabite na Št. Ilj!

Obrambeno delo.

(Odlomki referata cand. inr. A. Ogrizeka na zborovanju katoliško-narodnega dijaštva v Ljubljani, 31. avgusta 1909.)

Naseljevanje.

Med tem, ko je Schulverein na celi črti na delu, si izbira Súdmark le po nekaj občin za plen. Samo v Št. Ilju, kjer se bije najljutejši narodni boj, je pokupila Súdmark tekom zadnjih let čez 600 oralov zemlje. Dolg, pomanjkanje delavcev, največ pa pomanjkanje narodne zavesti in blesteče zlato žene slovenskega kmeta, da proda svoje posestvo, svojo rodno zemljo tujcu in odide v tujino, ne zavedajoč se svojega narodnega izdajalstva. To so večinoma ona narodno mrtva trupla, katere izkopajo nemške hijene iz narodnega grobišča, da nasitijo svojo neutешljivo lakoto. Z ozirom na primeroma borende svote — za oral 2000 do 2400 K, katere ponuja Súdmark za slovenska posestva, se moramo v resnici čuditi nepremagljivi ljubezni onih ljubiteljev rodne zemlje, katerih oči ne oslepe ob pogledu na kupe blestečega zlata. Posestvo pa, ki je prešlo v Súdmarkine roke, je za nas izgubljeno za vselej. Kajti na tem posestvu naseljuje Súdmark izključno samo protestante iz Nemčije. Do 1. avgusta t. l. se je v Št. Ilju že do 170 protestantov naselilo. Da dobe Nemci več glasov v občini, porazdeli Súdmark nekatera posestva na mnoge male delce, katerih lastniki so najzagrizenejši nemški advokati, poslanci, da, celo avstrijski ministri in druge korifeje nemško-nacionalne klike. Nad 1.400.000 kron so že Nemci izdali do danes samo za Št. Ilj, kateri denar dobivajo po večini iz Nemčije. Nek dr. Albani je baje sam nabral okoli 500.000 mark za Št. Ilj. Ob meji imajo Nemci stalno in zelo dobro plačane agitatorje, ki vohunijo za slovenskimi posestvi in prežijo na slovenske duše. Razven tega je ponekod precej slovenskih efijaltov, ki kot mešetarji in prekupci kupujejo slovenska posestva in jih za drag denar prodajajo Súdmarki.

Za svoje mameluške skrbi Súdmark prav po očetovsko ne le s tem, da jim daje precejšnje podpore, ali pa vsaj posojila na 1% do 2%, ampak ona jih skuša na vseh koncih in krajih gospodarsko povzdigniti in osamosvojiti. V Št. Ilju n. pr. je Súdmark ustanovila za Nemce in nemškutarje lastno vinarsko zadrugo, potom katere svoje pridelke mnogo lažje in dražje vnovičijo nego našinci.

Za pridelke pa, katere se ne prodajo po drugih, poskrbi Súdmark zanesljivo za kupce. In ravno to dejstvo, da se Nemcem, oziroma renegatom gospodarsko mnogo bolje godi, pomenja za nas občutljivo škodo kot izdatna vaba za omahljivce. Vsi naseljenci iz Nemčije se morajo zavezati, da bodo hodili kupovat le k nemškim trgovcem in obrtnikom. Koder še ni bilo nemškega trgovca in obrtnika, je za nje takoj Súdmark poskrbel. Tako je nastavila v Št. Ilju svojega lastnega mesarja, kolarja, kleparja, krojača, kovača, čevljarja itd. proti našim, ki so seveda vsi bogato podpirani in delajo občutno konkurenco našim potem dobro organiziranega in doslednega bojkota.

Tudi, kar se tiče družabnega življenja, se godi Súdmarkovcem zelo dobro. Že pred leti je postavila Súdmark v Št. Ilju Súdmarkhof, kjer se zbira pri zabavi, pa tudi pri shodih, katere prirejajo od Súdmarke plačani agitatorji. Tudi v Št. Lenartu v Slovenskih goricah se poleg sulferajnske šole že vzdiguje tudi novo poslopje za tamošnje okoličane. Za izobrazbo, ali bolje rečeno za poneumnevanje v germanizatoričnem smislu skrbi na cente „Štajerca“ in „Marburger Zeitung“ in na tisoče nemških knjig. Splošen vtis vsakega nemškega gibanja ob meji je pač ta, da hočejo Nemci ne toliko z izobrazbo, kakor bolj s podivjanostjo in podkupovanjem našega ljudstva potopiti slovenski življenj v nemškem kapitalu.

Naša narodna obramba ne more in naj ne obstoja toliko v kapitalu, kakor v izobrazbi. Izobrazbo našega ljudstva moramo v prvi vrsti postaviti nasproti nemškemu kapitalu, seveda pa pri tem ne smemo zanemarjati in podcenjevati tudi drugih metod narodne obrambe.

V ožgled tem dejstvom je gotovo skrajni čas, da se začnejo vsi stanovi zanimati teoretično i praktično za obrambeno delo. Delo naših nasprotnikov nas vzpodbuja k vztrajnosti in požrtvovalnosti, ob enem nam pa narekuje tudi sredstva, s katerimi se bomo najuspešnejše borili.

Brzjavi: „Kamnoseška industrijska zadruga Celje“.

Prva južnoštajerska kamnoseška industrijska družba

Brzjavi: „Kamnoseška industrijska zadruga Celje“.

Edino narodno kamno-

seško podjetje v CELJU.

Stavbena in umetna kamnoseška
... obrt s strojnim obratom. ...Izvrševanje vseh stavbenih del:
kakor stopnic, fasad, podbojev,
pomolov, nastavkov itd. iz različ-
... nih kamenov in cementa. ...Specialna delavnica in podo-
barski atelje za umetna cerkvena
dela kakor: altarjev, obhajilnih
miz, prižnic, kropilnih in krstnih
... kamnov itd. ...Brušenje, puliranje in struganje
... kamena s stroji. ...Mnogoštevilna zaloga nagrobnih
spomenikov iz različnih marmornih
vrst granitov in sijenitov po razno-
vrstnih narisih in nizkih cenah.Naprava zidanih ali betoniranih
... rodbinskih grobišč (rakev). ...Tlakovanje cerkva, dvoran in
hodnikov s šamotnim ali cementnim
... tlakom. ...Izdelovanje pohištvenih plošč iz
različnih najbolj idočih marmornih
... vrst v vseh oblikah. ...Popravljanje spomenikov, udela-
... vanje napisov v iste. ...

Pohištvo

Velika zaloga pohištva od najprostejšega
do najfinejšega v vseh slojih se dobi po
znižanih cenah pri 34„Obrtni zadrugi mizarских mojstrov“
v Mariboru, Grajski trg št. 3 pri črnem orlu.

Odvetnik

Dr. Alojz Bratkovič

vljudno naznanja, da je otvoril s
1. septembrom 1909 svojo odvetniško
pisarno v Slov. Gradcu.

Razglas. Šolska stavba.

Občina Pletanje in krajni šolski svet na Zdolah želita
oddati pri stavbi tretjega šolskega razreda ljudske šole na
Zdolah vsa zidarska, tesarska in mizararska dela potom draž-
be, ki se vrši na Zdolah dne 20. septembra 1909 od 2 do
3 ure popoldne pri občinskem uradu Pletanje, načrt in
proračun je pri občini. Pri dražbi je položiti 10% var-
ščine.Županstvo Pletanje, dne 2. septembra 1909.
Martin Pajdaš, župan.

196

Slikar in pleskar

Franc Divjak

v MARIBORU, župnijska ulica št. 7

prevzame vsa dela dekoracijske in slikarske stroke
tr se priporoča slavni duhovščini in cenjenemu
občinstvu in izvršuje svojo obrt po najnižjih cenah.Olje od motorja oddaje 100 kg. po 25 K.
Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Izvrstno domače usnje :

priporoča po najnižji ceni

Elizabetha Welle, usnjarija
v Framu.

71

Cerkveni in sobni slikar in pleskar

Franjo Horvat

MARIBOR, Kasinočasse šte. 2.

Se priporoča veleč. duhovščini in slavnemu ob-
činstvu za slikanje cerkev, dvoran, sob,
društvenih odrov, napisov na steno,
deske, plošče in steklo ter za
vsa v pleskarsko in slikar-
sko stroko spadajoča

... dela. ... 53

Postrežba točna! ... Cene nizke!

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

v lastni hiši (Hotel pri belem volu) v CELJU, Graška cesta.

Poštno hranilnični račun št. 92.465. — Telefon št. 8.

Hranilne vloge se obrestujejo po 4 1/2 % brez
odbitka rentnega davka.Domači hranilniki se dajejo na dom brez-
plačno.Hranilne knjižice drugih zavodov se sprejemajo
kot vloge, ne da bi se obrestovanje prekinilo.Posojila na zemljišča po 5 % do 5 1/2 % brez
in z amortizacijo.

Posojila na zastavo vrednostnih listin.

Osební kredit na menice in v tekočem računu
pod najugodnejšimi pogoji.Konvertacija vknjiženih dolgov z najmanj-
šimi stroški.

Oskrbuje svojim članom izterjevanje njihovih terjatev.

Brezplačno reševanje vseh zadev.

4

Slovenski krojač Jakob Vezjak

v Mariboru, Šolska ulica 4

se priporoča slavnemu občinstvu za izdelovanje
vsakovrstnih oblek za gospode in dečke po naj-
novejšem kroju. Velika zaloga vsakovrstnega
... sukna iz domačih in tujih tovarn. ...Izdelujejo se tudi vsakovrstne pletenine
na stroje. 36

Spodnještajerska ljudska posojilnica v MARIBORU,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Stolna ulica št. 6 (med glavnim trgom in stolno cerkvijo).

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: na-
vadne po 4 %, proti 3 mesečni odpovedi po 4 1/2 %.
Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in
1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se spre-
jemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obre-
stovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so
poštno hranilne položnice na razpolago (šek konto
97.078). Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni
varnosti po 4 3/4 %, na vknjižbo sploh po 5 %, na
vknjižbo in poročstvo po 5 1/2 % in na osebni
kredit po 6 %. Nadalje izposojajo na zastavo vred-
nostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih za-
vodih prevzame posojilnica v svojo lasti proti po-
vrnitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo
7 kron. — Prošnje za vknjižbo dela posojilnica
brezplačno, stranka plača le koleke

Uradne ure

so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. dopoldne
in vsako soboto od 8 do 12 dopoldne, izven
praznike. — V uradnih urah se sprejema in iz-
plačuje denar.

Pojasniti se dajejo

in prošnje sprejemajo vsak delavnik od 8.—12.
dopoldne in od 2.—5. popoldne; 6

Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne nabiralnike.

Dva dijaka se sprejmeta na hrano in stanovanje pri pošteni družini. Naslov v upravnistvu. 195

Sprejmeta se dve gospodini in boljše hiše ki obiskujeta šolo, na hrano in stanovanje. Pismene ponudbe pod A. P. na upravnistvo „Straža“. 193

Orgle.

Radi naprave novih orgelj v župnijski cerkvi v Cirkovcih se stare orgle z 10 registri ceno prodajo. Tozadavna vprašanja naj se naslavljajo na Josip Brandl, izdelovatelj orgelj v Mariboru. 192

Nazn. njam, da sem otvoril vino-toč brez ulico in da točim vino domačega pridelka po najnižji ceni. Za obilen obisk se priporoča Pajk Jožef, veleposestnik, Dol pri Planini. 153

Pozor Slovenci!

Izdelujem obleke vsake vrste iz garantirano pristnega domačega in tujega sukna po najnižji ceni. Postrežba točna in solidna. Franjo Pajk, krojač, Dol pri Planini. 154

Šolske potrebščine

kupite po ceni in dobro edino pri tvrdki:

== Goričar & Leskovšek ==

v CELJU, Graška ulica št. 7.

Lastna zaloga šolskih zvezkov, risank in risalnih skladov po novih predpisih. — Zaloga šolskih tiskovin, papirja, peres, svinčnikov, peresnikov, raznovrstnih črnih in tušev, kamenčkov, gob, tablic, uradnih zavitek in strun.

NA DEBELO!

NA DROBNO!

Za nakup priporočamo tvrdko M. E. Šepec, Maribor

Grajski trg stev. 2

katera prodaja po najnižji ceni vsakovrstno modno blago za ženske obleke, svilnate in druge robe, vse vrste najboljše perilno blago, vsakovrstno sukno (štofe) za moške obleke, površnike, fino sukno za talarje in salonske obleke, srajce, ovratnike, kravate, naramnice, nogavice, dežnike, obrisače, mizne prte, odeje, preproge, zastore, razni cvilih, perje za blazine itd. 7

Tovarna za peči H. KOLOSEUS Wels, Gornje Avstrijsko.

Izvrstne in v vsakem oziru nedosegljive peči iz železa, emaila, porcelana, majolike za gospodarstvo, hotele, restavracije itd. — Naprave za kuhinjo s soparom, s plinom in peči na plin. Dobe se v vsaki trgovini, kjer ne, se pošljejo takoj. Zahtevajo se naj „Originalni Koloseus-štedilniki in manj vredni izdelki naj se vračajo. Ceniki zastoj.

Motór-bicikl

lahko kolo PH 1½ se proda takoj za 360 kron. — Denar se mora pri sprejetju kolesa izročiti. — Več pove Upravnistvo „Straža“.

Slovenski brivec!

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu najtopleje priporočam svojo

moderno urejeno brivnico.

:: Postrežba čista, točna in solidna. ::
Izdelujem tudi lasulje in kupujem lase.

IVAN BERGLEZ, brivec

Maribor, Solska ulica 2.

55

Svoji k svojim!

Urar, očalar
in zlatar

Franjo Bureš

Maribor

Tegethofova cesta 33.

pred kolodvorom, priporoča svojo bogato zalogo zlatnine, srebrnine, ur itd. po najnižji ceni.

Gramofone s slovenskimi ploščami, čistim in jasnim glasom iz najboljših tovarn.

10

Priznana najboljše igle za gramofone.

Popravila se točno in hitro izvršujejo.

Nikdar

vas ne bode grevalo, ako se enkrat prepričate o velikan-ski zalogi in čudovito nizkih cenah v veletrgovski hiši
R. Stermecki, Celje.

Vzorci proti vrnitvi in pošiljatve čez K 20.— franko. Haras volna v vseh barvah štrenje 100 gr. 66 vin., in čista volna „Imperial“ 84 v.

Cerkveni slikar Peter Marković

akadem. slikar v Rožeku na Koroškem

se priporoča čast. gg. duhovnikom in sl. slov. občinstvu za slikanje raznih cerkvenih slikarij, božjih grobov, altarnih in handernih slik, križevih potov itd. vse na posebno trpežno platno in v jako stanovnih barvah; popravlja umetniško stare umetne slike. Sprejema vsa večja dela: slikanje cerkvâ v različnih slogih, cele notranje poprave cerkvâ (v tem slučaju poskrbi in posreduje vse druge umetnike in rokodelce). Cene po dogovoru in brez vse konkurence.

Slovenci! Podpirajte svoje somišljenike!

Ignac Božič

narodni krojač v Mariboru,

Tegethofova ulica 16, v hiši dr. Rosine

se priporoča slavnemu občinstvu, kakor tudi preč. duhovščini za izdelovanje vsakovrstnih oblek in talarjev po najnižji ceni. Zaloga vsakovrstnega blaga in gotovih pelerin.

V nujnih potrebah se vsakovrstna obleka v 24 urah zgotovi.

Izdelovatelj cerkvenega orodja in posode Karol Tratnik, Maribor

Župnijska ulica št. 3.

se priporoča prečastiti duhovščini za naročila različnih moštanc, kelihov, ciborijev, lestencev, svečnikov, križov, itd. Staro cerkveno orodje popravljam pozlatim in posrebrim v ognju. Mnogo priznanih pisem na razpolago.

Svoji k svojim! 38 Svoji k svojim!

Restavracija

Narodni dom v Mariboru.

Izhorna kuhinja, izvrstna vina kakor: haloško, ljutomersko, dr. Thurnejev muškatelec, mozlec, vinarec, bizeljčan, konjičan itd.

Pivo iz budjeviške češke pivovarne.

Po letu udobno kegljišče. Vrtni paviljoni. Sobe za tujce.

Za obilni obisk se priporoča

37

Lojzika Leon.

Hotel

Pri belem volu v Celju

sredi mesta, blizu vseh uradov; za tujce 30 sob z vso ugodnostjo pri nizkih cenah, tudi mesečna stanovanja s hrano za letoviščarje; izborna kuhinja, vedno sveže pivo, različna vina; po letu senčnat vrt; vozovi v hiši vsak čas na razpolago: : : 51

: se priporoča za obilni obisk. :